

Offentlig kontroll i **LIVSMEDELSPRODUKTIONEN**

Jordbruks
verket

Innehåll

Inledning	3
Flera olika typer av kontroller i den offentliga kontrollen	7
Den offentliga kontrollen ska riktas mot de största riskerna	9
Hur genomförs kontrollerna?	12
Kontroll av foder	13
Kontroll av semin-, embryo, och avelsverksamheter	19
Kontroll av vattenbruk	23
Kontroll av växtskadegörare	27
Kontroll av djurskydd	33
Kontroll av hästpass	39
Kontroll av läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerande djur	45
Kontroll av Tuberkulos hos hjort i hägn	51
Kontroll av salmonella bland fjäderfän	55
Kontroll av animaliska biprodukter (abp)	59
Gränskontroller i livsmedelsproduktionen	63

Jordbruksverket 2020

Formgivning: Hellsten Kommunikation

Illustrationer: Jordbruksverket och Emy Eriksson
utifrån foton från Depositphotos.

Inledning

I Sverige har vi säkra livsmedel och det produceras livsmedel av hög kvalitet i landet. Vi har ett gott smittskyddsläge där smittor, som exempelvis salmonella, mycket sällan sprids till människor genom livsmedel som produceras i Sverige. Vi har även en god djurvälfärd, dvs. våra livsmedelsproducerande djur mår generellt sett fysiskt och psykiskt bra, och Sverige är ett föregångsland på djurvälfärdsområdet. Utöver det har vi också ett gott sundhetsläge för våra växter och vi har färre växtskadegörare än många andra länder. Ett bra växtskydd bidrar till att skydda våra växter för olika syften som livsmedel, handel och rekreation.

Flera olika faktorer samverkar till att uppnå säker livsmedelsproduktion i landet. En grundläggande förutsättning är att vi har lantbrukare och andra företagare i livsmedelskedjan som strävar efter att producera livsmedel av hög kvalitet. I Sverige har vi generellt sett mycket kompetenta företagare i livsmedelskedjan som har god kunskap och stort engagemang i att driva välskötta verksamheter för säker och effektiv livsmedelsproduktion.

En central del i att uppnå säkra livsmedel är även att det finns regelverk som ställer upp tydliga förhållningsregler för en effektiv och säker livsmedelsproduktion. Det är också viktigt att ansvariga myndigheter, som Jordbruksverket, har tydlig information för verksamhetsutövare om vilka regler som gäller för deras verksamheter och information om vad reglerna innebär. Det måste också finnas ett effektivt kontrollsystem som följer upp att verksamhetsutövare följer reglerna och därmed agerar på det sätt som lagstiftaren har bestämt för att vi ska få en säker livsmedels-

produktion. Den så kallade offentliga kontrollen som myndigheter utför i livsmedelskedjan är därmed en viktig pusselbit för att säkerställa att vi har säkra livsmedel i Sverige.

Ett övergripande mål för den offentliga kontrollen är att skydda människors och djurs hälsa och växters sundhet samt att värna om konsumenternas intressen. Kontrollen genomförs därmed både för att människor och djur ska må bra, för att växter ska vara friska, och i slutändan också för att vi ska få säkra livsmedel av hög kvalitet.

Jordbruksverkets uppdrag som central behörig myndighet

En del i vårt myndighetsuppdrag är att vara så kallad central behörig myndighet i flera olika kontrollområden i livsmedelsproduktionen och i andra relaterade kontrollområden. Uppdraget innebär bland annat att vi har det övergripande ansvaret för den offentliga

Vi vill bidra till att öka kunskapen om de viktiga kontroller som genomförs inom våra kontrollområden i livsmedelskedjan, samt om hur kontrollerna bidrar till att svenska konsumenter får säkra livsmedel av hög kvalitet.

Fotograf: Pixabay Distriktsveterinärerna

kontroll som genomförs i respektive kontrollområde. Exempelvis har vi ansvar för att ta fram vägledningar till de myndigheter som utför kontrollerna samt ansvar för att följa upp att kontrollerna genomförs på rätt sätt och i den omfattning som riskläget kräver i de olika områdena. Ibland är det även Jordbruksverket som utför kontrollerna hos berörda verksamhetsutövare men ofta är det andra myndigheter (länsstyrelser och kommuner) som har det ansvaret.

Olika myndighetsuppdrag i den offentliga kontrollen:

Centrala behöriga myndigheter:

- ✓ Tar fram föreskrifter (lagstiftning)
- ✓ Gör vägledningar för kontrollen samt ger råd och information till kontrollmyndigheter
- ✓ Följer upp och utvärderar resultaten av genomförda kontroller

Kontrollmyndigheter:

- ✓ Genomför kontroller av verksamheter i livsmedelsproduktionen i landet
- ✓ Vidtar åtgärder för att åtgärda brister som observeras i kontrollerna
- ✓ Ger information till verksamheter i samband med kontroll
- ✓ Rapporterar om genomförd kontroll till den centrala behöriga myndigheten

Fotograf: Scandinaf bildbyrå

Livsmedelskedjan innehåller flera olika produktionssteg som samverkar för att konsumenter ska få ett varierat utbud av säkra livsmedel. Det är också flera olika myndigheter som har ansvar för olika delar i livsmedelskedjan.

När man tänker på säkra livsmedel är det lätt att främst tänka på de sista leden i livsmedelskedjan där livsmedelsprodukterna färdigställs och sedan distribueras och säljs till konsumenter. Dessa sista led i livsmedelsproduktionen kontrolleras i livsmedelskontroller som Livsmedelsverket ansvarar för på central nivå.

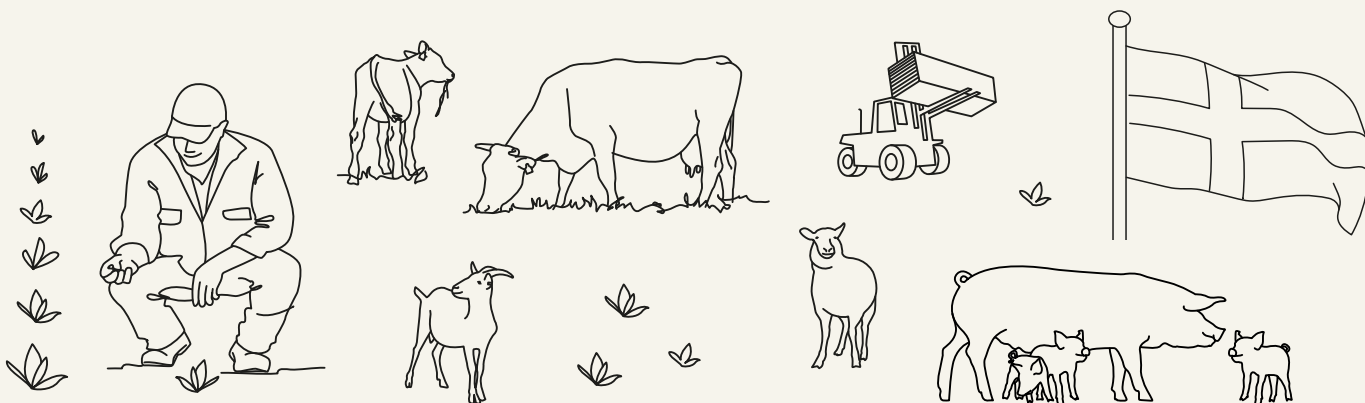
Men det finns flera led som ingår i, eller på andra sätt berör, livsmedelsproduktionen före den slutliga färdigställningen och försäljningen av livsmedelsprodukterna. Detta benämns ofta som primärproduktionen, se illustrationen på nästa sida. I dessa led är Jordbruksverket central behörig myndighet för offentlig kontroll i flertalet kontrollområden. Ibland har vi det uppdraget tillsammans med andra myndigheter, som exempelvis Livsmedelsverket och Tullverket i gränskontrollen, men i de flesta kontrollområden är det endast vi som är central behörig myndighet. Vi är central behörig myndighet exempelvis för kontroller av seminering och avelsarbete med livsmedelsproducerande djur, kontroller av produktion av foder som vi ger till djuren, kontroller av växtskadegörare, för salmonellakontroller, djurskyddskontroller, gränskontroller etc. Livsmedelsverket är central behörig myndighet för livsmedelskontrollen i primärproduktionen.

I denna text beskriver vi enbart den offentliga kontrollen i de kontrollområden där Jordbruksverket är central behörig myndighet. Texten innehåller inte heller någon beskrivning av kontrollområdet ekologisk produktion där vi delar ansvaret med Livsmedelsverket. Informationen om den offentliga kontrollen i andra kontrollområden i livsmedelskedjan hittar du hos de andra myndigheter som har uppdrag som central behörig myndighet i livsmedelskedjan.¹

Vi anser att vårt uppdrag som central behörig myndighet för våra kontrollområden är mycket viktigt och tillsammans med de myndigheter som har ansvar för att utföra kontrollerna bidrar vi till att vi har ett gott smittskyddsläge, god djurvälstånd och friska växter i landet, samt att det produceras säkra livsmedel med hög kvalitet både för svenska konsumenter och för utländska konsumenter i länder som svenska producenter exporterar livsmedelsprodukter till.

Syftet med denna rapport är att informera om några av de kontrollområden där vi är central behörig myndighet. Vi beskriver varför det aktuella området kontrolleras, hur kontrollerna genomförs samt beskriver också kortfattat vilken typ av brister som kontrollmyndigheterna hittar i kontroller på området. Med texten vill vi bidra till att öka kunskapen om de viktiga kontroller som genomförs inom våra kontrollområden i livsmedelskedjan, samt om hur kontrollerna bidrar till att svenska konsumenter får säkra livsmedel av hög kvalitet.

¹ Information om olika myndigheters uppdrag i livsmedelsproduktionen finns även i Sveriges Nationella plan för livsmedelskedjan: <https://www.livsmedelsverket.se/produktion-handel--kontroll/nkp-webben/myndigheter-kontrollorgan-och-laboratorier3>

VÄXTSKADEGÖRARE

LÄKEMEDELSANVÄNDNING
PÅ LIVSMEDELSPRODUCERANDE DJUR

SEMIN- OCH AVEL

FODER

HÄSTPASS

DJURSKYDD

VATTENBRUK

SALMONELLA-
KONTROLL

PRIMÄRPRODUKTIONEN

Jordbruksverket är central behörig myndighet i flertalet kontrollområden

(Livsmedelsverket är central behörig myndighet för livsmedelskontrollen i primärproduktionen)

ANIMALISKA
BIPRODUKTER

GRÄNSKONTROLL

PRIMÄRPRODUKTION
LIVSMEDEL

KONTROLL AV TUBERKULOS
HOS HJORT I HÄGN

LEDEN EFTER PRIMÄRPRODUKTIONEN

Gränskontroll samt färdigställande, distribution
och försäljning av livsmedel

Livsmedelsverket central behörig myndighet

Flera olika typer av kontroller i den offentliga kontrollen

Varje år genomförs ett förhållandevis stort antal kontroller i de kontrollområden där Jordbruksverket är central behörig myndighet. Det genomförs olika typer av kontroller:

Planerade, riskbaserade kontroller

(ofta kallade "normalkontroller")

Inför varje nytt kontrollår gör kontrollmyndigheterna en plan för sin kontrollverksamhet. Där planeras ett antal kontroller som myndigheten ska genomföra i respektive kontrollområde under året. För att kunna göra sin kontrollplanering och fördela sina resurser mellan olika kontrollområden har myndigheterna ofta en så kallad riskklassificering där verksamheter placeras i olika klasser beroende på hur stor risk de bedöms innebära i kontrollområdet. Verksamheter som bedöms innebära högre risker får kontrollbesök oftare än verksamheter som har lägre riskklassning. Riskbedömningen baseras på flera olika aspekter, exempelvis resultat från tidigare kontroller där verksamheter som inte har haft brister i tidigare kontroller kan bedömas utgöra lägre risk. Målet är att kontrollmyndigheterna ska genomföra samtliga sina planerade, riskbaserade kontroller varje år men ibland hinner de inte genomföra alla planerade kontroller. Anledningar till detta kan exempelvis vara att de har haft utbrott av smittsam djursjukdom i något eller några områden som måste prioriteras före annat arbete och som därmed kräver resurser från kontrollarbetet.

Oplanerade kontroller

Utöver de planerade offentliga kontrollerna genomför kontrollmyndigheterna oftast ett antal oplanerade kontroller varje år. Oplanerade kontroller kan vara uppföljande kontroller som görs för att följa upp att verksamhetsutövare har åtgärdat brister som kontrollmyndigheterna har hittat vid tidigare kontroller. Men oplanerade kontroller kan också genomföras som följd av att kontrollmyndigheten har fått en anmälan från allmänheten om misstanke om brister i verksamheter. Exempelvis genomförs många oplanerade djurskyddskontroller på grund av att kontrollmyndigheterna har fått anmälan om att djur behandlas illa.

Kontrollbesök och dokumentkontroller

Man kan även skilja på kontroller baserat på hur de genomförs: De flesta kontrollerna genomförs genom att kontrollmyndigheten besöker verksamheten och inspekterar den på plats. Men en stor del av kontrollerna är så kallade dokumentkontroller som genomförs genom att kontrollmyndigheten kontrollerar att verksamhetens dokumentation är korrekt och uppfyller krav i regelverket. Att dokumentationen hos verksamheter i livsmedelsproduktionen är korrekt är en viktig del i att säkerställa säkra livsmedel med bra spårbarhet i produktionskedjan. Vid dokumentkontroller behöver kontrollmyndigheten inte besöka verksamheten utan myndigheten kan kontrollera dokumenten från sitt kontor. I vissa kontrollområden, exempelvis veterinärmedicinska preparat (dvs. läkemedelsanvändning på livsmedelsproducerande djur) och i salmonellakontrollen, är de flesta av kontrollerna dokumentkontroller.

Föranmälda och oanmälda kontroller

Många kontroller är föranmälda genom att verksamhetsutövaren har informerats några dagar i förväg om att kontrollmyndigheten kommer och genomför kontroll. Föranmälningen har flera fördelar som exempelvis att verksamhetsutövaren kan känna mindre stress vid kontrollen om denne i förväg vet att kontrollmyndigheten kommer på besök, och det underlättar även för kontrollmyndigheten genom att föranmälda kontroller i högre utsträckning kan genomföras vid första försöket jämfört med oanmälda kontroller och det generellt går snabbare att genomföra kontrollen om verksamhetsutövaren har haft möjlighet att ta fram alla relevanta dokument i förväg. Men en del kontroller genomförs även oanmält. Vid kontroller som baseras på anmälningar från allmänheten kan det finnas särskild anledning att genomföra dem oanmält.

Den offentliga kontrollen ska riktas mot de största riskerna

Den offentliga kontrollen ska vara riskbaserad. Det innebär att kontrollen ska riktas mot verksamheter som innebär störst risk i livsmedelsproduktionen. Som beskrivs ovan finns det flera faktorer som påverkar hur stor den här risken är för olika verksamheter. En parameter kan vara storleken på verksamheten. Lite förenklat kan man säga att det totalt sett kan få större konsekvenser i livsmedelsproduktionen om det uppstår en allvarlig brist hos en foderproducent som tillverkar stora mängder foder (till många djur), jämfört med om motsvarande brist uppstår hos en producent som tillverkar en mindre mängd (till färre djur). Större verksamheter kan därför få kontroll oftare än mindre verksamheter. Vilken typ av verksamhet som anläggningen bedriver påverkar naturligtvis också riskbedömningen för verksamheten. Tidigare kontrollresultat är en annan faktor som vägs in i riskbedömningen. Har tidigare kontroller visat på flera, eller allvarliga brister kan det höja risken.

Det är viktigt att kontrollen på kortare sikt fokuseras till verksamheter där det är störst sannolikhet för att hitta och åtgärda brister som kan få stora konsekvenser i livsmedelskedjan.

Fotograf: Calle Bredberg (Scandinav bildbyrå)

Men riskbedömningen kan även påverkas av omvärldsfaktorer. Kontrollen kan exempelvis riktas mot vissa typer av verksamheter om det där, generellt sett, finns en förhöjd risk för en viss typ av smittsam djursjukdom.

För ett effektivt utnyttjande av offentliga resurser är det viktigt att kontrollen riktas mot de verksamheter där sannolikheten är störst att hitta allvarliga brister snarare än att kontrollera verksamheter där sannolikheten för allvarliga brister är låg. Samtidigt är det viktigt att alla verksamheter i livsmedelsproduktionen får kontroll någon gång med jämna mellanrum för att den offentliga kontrollen ska få önskad effekt. Det är frekvensen i kontrollen, dvs. hur ofta verksamheter kontrolleras, som ska styras av riskbedömningen.

Förutsättningen att kontrollen ska vara riskbaserad påverkar kontrollresultaten och därmed också statistiken över genomförda kontroller. Om kontrollmyndigheten har gjort en bra riskbedömning ser vi det i form av att förhållandevis mycket brister upptäcks i kontrollerna. Det innebär att träffsäkerheten varit hög och att vi har kontrollerat rätt objekt. Majoriteten av lantbrukare och andra verksamhetsutövare i livsmedelskedjan i Sverige har mycket välskötta verksamheter. Dessa verksamheter utgör ofta en låg risk i livsmedelskedjan och det skulle inte vara effektiv användning av offentliga resurser om myndigheterna genomförde mycket offentlig kontroll där regelefterlevnaden är hög. En sådan kontrollverksamhet skulle inte leda till åtgärder av brister i produktionen.

En hög andel kontroller med upptäckta brister behöver därför inte ses som en indikation på att livsmedelsproduktionen totalt sett inte är säker, utan bör snarare ses som en indikation på att kontrollen är effektivt riskbaserad, att kontrollmyndigheter hittar de brister som finns i livsmedelskedjan samt att dessa brister åtgärdas. Även om både myndigheter och verksamhetsutövare på längre sikt arbetar målmedvetet för att minska antalet brister i produktionen, är det viktigt att kontrollen på kortare sikt fokuseras till verksamheter där det är störst sannolikhet för att hitta och åtgärda brister som kan få stora konsekvenser i livsmedelskedjan.

Hur genomförs kontrollerna?

Vid kontrollerna är det flera olika saker som kontrolleras. För varje kontrollområde har kontrollmyndigheterna en checklista med kontrollpunkter som fungerar som en vägledning för vad som ska kontrolleras. Checklistorna baseras på lagstiftningen som reglerar det aktuella kontrollområdet. Det kan vara både EU-lagstiftning och svensk lagstiftning som kan ligga till grund för kontrollerna. I några kontrollområden har vi tagit fram checklisten för kontrollerna, i andra kontrollområden har kontrollmyndigheten själva tagit fram checklista för sin kontroll.

Vid kontrollerna går verksamhetsutövaren och kontrollanten tillsammans igenom de dokument som ska kontrolleras, och de går tillsammans igenom verksamheten och tittar på lokaler och eventuell utrustning som ska kontrolleras.

Efter kontrollerna upprättar kontrollmyndigheterna oftast en så kallad kontrollrapport. Om myndigheter har hittat brister i kontrollen ska det alltid upprättas en kontrollrapport där myndigheten beskriver för verksamhetsutövaren vilka brister som har observerats. Rapporten är en grundläggande förutsättning för att verksamhetsutövare ska veta på vilket sätt som verksamheten eventuellt inte lever upp till regelverket och för att verksamhetsutövaren ska kunna rätta till eventuella brister. Kontrollrapporten är därmed en viktig del i att säkerställa rättssäkerheten för verksamhetsutövarna som ingår i den offentliga kontrollen.

Vad gör kontrollmyndigheterna om de hittar brister i kontrollerna?

De allra flesta brister som observeras i kontrollerna åtgärdas genom att verksamhetsutövaren själv åtar sig att rätta till bristerna. Kontrollmyndigheten kontrollerar sedan att bristerna är åtgärdade i uppföljande kontroller. Om verksamhetsutövare inte åtgärdar bristerna i sin verksamhet eller om kontrollmyndigheten bedömer att det är allvarliga brister i en verksamhet finns det ett antal andra åtgärder som kontrollmyndigheterna kan använda för att åtgärda brister.

Det skiljer lite mellan olika kontrollområden vilka åtgärder som kontrollmyndigheterna kan använda, men i de flesta kontrollområdena kan myndigheterna använda så kallade förelägganden eller åtalsanmälningar för att brister ska åtgärdas. Förelägganden är skrivelser som kontrollmyndigheterna kan skicka till verksamhetsutövare där myndigheten ställer krav på att utövaren ska göra något, i det här fallet åtgärda brister i sin verksamhet. En strängare variant är att myndigheten skickar ett föreläggande med så kallat vite. Det innebär att verksamhetsutövaren får betala en avgift om den inte gör som myndigheten kräver i föreläggandet. Det är vanligt att myndigheter först skickar ett föreläggande och i ett senare skede skickar ett föreläggande med vite om inte verksamhetsutövaren rättar sig efter det första föreläggandet.

En kontrollmyndighet kan också åtalsanmäla en verksamhetsutövare för de brister som upptäcks i samband med en kontroll. En åtalsanmälan ska göras om det finns misstanke om att verksamhetsutövare har begått ett brott i sin verksamhet, i det här fallet brutit mot lagstiftningen på det aktuella kontrollområdet. En åtalsanmälan kan skickas antingen till polis eller åklagare som sedan bestämmer om verksamhetsutövaren ska få böter eller åtalas för brott. Om åklagaren beslutar att åtala verksamhetsutövaren för brott är det tingsrätten som bestämmer om verksamhetsutövaren har gjort sig skyldig till brott och vilket straff den i så fall ska få.

Utöver dessa typer av åtgärder finns det andra åtgärder som kontrollmyndigheterna kan använda i vissa kontrollområden. Om det finns ytterligare åtgärder beskrivs det i respektive avsnitt nedan.

Kontroll av FODER

Foder utgör ett viktigt led i livsmedelsproduktionen. Uppfödningen av livsmedelsproducerande djur är helt beroende av att det finns tillgång till säkert foder till djuren. Säkert foder behövs också till våra sällskapsdjur, exempelvis hundar och katter, för att de ska må bra. Foder är allt som vi ger till djur i syfte att de ska äta det, exempelvis foderblandningar, tillskottsfoder, tuggben, saltstenar etc.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för foderkontroller som bidrar till:

- ✓ Säkert foder som ger friska djur
- ✓ Säkra livsmedel som är fria från skadliga halter av bakterier och spårämnen från läkemedel och farliga ämnen

Vid foderkontroller kontrolleras bland annat att det inte finns bakterier i fodret som kan sprida smittor till djur och människor, som exempelvis salmonella, och att det inte finns skadliga halter av farliga ämnen i fodret som kan tas upp av djuren som äter fodret och sedan föras vidare till människor genom spårämnen i livsmedel från djuren. Det kontrolleras även att läkemedel inte används i fodret mer än vad som verkligen behövs. Foderkontrollerna är därmed också en del i att säkerställa en bra läkemedelsanvändning i Sverige.

Vilka är det som kontrolleras på foderområdet?

En stor del av företagen som kontrolleras på foderområdet är så kallade primärproducenter. Primärproducenter är företag som odlar eller på andra sätt producerar råvaror till foder, eller djurhållare som utfodrar livsmedelsproducerande djur, som exempelvis nötkreatur, grisar och får. Primärproduktionen kan sammantaget beskrivas som det första steget i livsmedelskedjan. Alla primärproducenters verksamhet med foder är del i den offentliga kontrollen av foder, men det är också flera andra typer av foderföretag som kontrolleras.

Foderproduktionen har flera likheter med livsmedelskedjan på så sätt att det finns flera led i produktionen där olika typer av företag är verksamma. Alla typer av företag i foderproduktionen kontrolleras i de foderkontroller som vi är central behörig myndighet för.

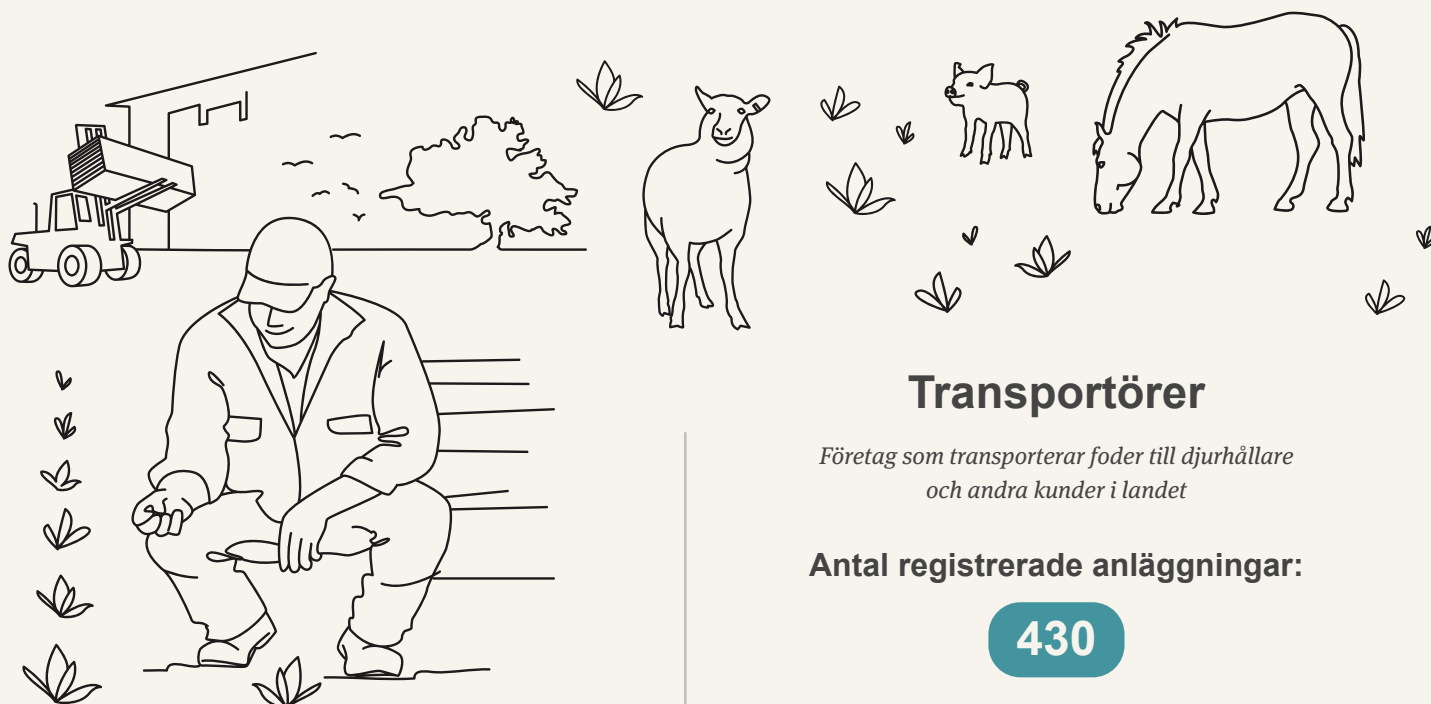
Företag som är verksamma i foderkedjan måste ha registrerade anläggningar för att tillverka eller på annat sätt hantera foder. I vissa fall behöver anläggningarna även vara godkända av Jordbruksverket för tillverkning/hantering av foder. Registreringen är en förutsättning för att verksamheten ska kunna kontrolleras av kontrollmyndigheterna, och registreringen fungerar därmed som en garanti för att verksamheten står under offentlig kontroll. I tabellen på nästa sida presenteras hur många anläggningar som fanns registrerade inom olika typer av företag i foderproduktionen i Sverige under 2019.

Vilka är det som utför kontrollerna?

På foderområdet finns det två olika kontrollmyndigheter som utför kontroller. Hos primärproducenter är det länsstyrelsen som genomför kontrollerna. Varje länsstyrelse ansvarar alltså för kontrollerna av primärproducenter i sitt län. I andra produktionsled än primärproduktionen är det Jordbruksverkets djurkontrollenhet som ansvarar för genomförandet av kontrollerna.

Typ av företag i foderproduktionen

Primärproducenter

T.ex. lantbrukare som odlar vall eller andra grödor som används till foder, eller djurhållare som utfodrar livsmedelsproducerande djur

Antal registrerade anläggningar:

54 400

Foderleverantörer

Företag som tillverkar eller importerar foderprodukter för försäljning i Sverige

Antal registrerade anläggningar:

646

Transportörer

Företag som transporterar foder till djurhållare och andra kunder i landet

Antal registrerade anläggningar:

430

Butik/lager

Företag som håller lager av foder eller säljer foder till djurhållare i butik

Antal registrerade anläggningar:

632

Blandartjänster

Företag som blandar kunders egna råvaror till foderblandningar

Antal registrerade anläggningar:

18

Fotograf: Fanny Hansson (Scandinav bildbyrå)

Vad är det som kontrolleras på foderkontrollerna?

Det finns en checklista med punkter som ska kontrolleras. En del foderkontroller genomförs utan besök, och sker istället genom dokumentkontroller, se inledningen av rapporten.

Bland de punkter som kontrolleras inom foder ingår att kontrollera att företagaren är rätt registrerad, och om så krävs även godkänd, för att producera foder. Det kontrolleras även att företagaren har rätt journalföring och dokumentation för sin produktion. Till exempel ska foderföretagaren ha en plan för hur den ska förebygga risken för att det kommer in smitta och giftiga ämnen i fodret, hur man ska upptäcka om det kommit in smitta eller giftiga ämnen i fodret samt vilka åtgärder som företagaren i så fall ska vidta för att inte osäkert foder ska säljas på marknaden och riskera att skada djur eller i förlängningen människor. Det kontrolleras att fodret hanteras på rätt sätt och inte kommer i kontakt farliga ämnen. Kontrollmyndigheten kontrollerar de lokaler och utrymmen där fodret förvaras och kan kontrollera verktyg och maskiner som företagaren använder i sin foderproduktion. Det kontrolleras också om det finns problem med skadedjur i tillverknings- eller lagerlokaler. Vid kontrollen kan det även tas prover för att kontrollera att det inte finns skadliga halter av bakterier eller giftiga ämnen i fodret eller på de redskap som används i foderproduktionen. Det kan även tas prover för att kontrollera att läkemedel inte används på felaktigt sätt i fodret.

Primärproducenter som utfordrar sina livsmedelsproducerande djur kontrolleras så att de hanterar foder korrekt och att de exempelvis inte blandar i tillsatser i sitt foder på ett otillåtet sätt.

Antal genomförda kontroller inom foderproduktionen 2019

PRIMÄRPRODUCENTER

802
kontroller

FODERLEVERANTÖRER

111
kontroller

TRANSPORTÖRER

75
kontroller

BUTIK/LAGER

26
kontroller

BLANDARTJÄNSTER

3
kontroller

Fotograf: Calle Bredberg (Scandinav bildbyrå)

Hur många foderkontroller genomförs under ett år?

Under 2019 genomfördes det sammanlagt 1 017 foderkontroller vilka fördelades på de olika typerna av foderföretag enligt siffrorna i tabellen på sida 16:

Bland prover som tas hos foderföretagare är salmonellaprover vanligast. Salmonellaprover tas främst i lokaler och utrymmen där fodret hanteras. Om det inte går att ta prover i tillverkningslokaler kan salmonellaprover istället tas direkt i fodret, vilket till exempel görs på sändningar av foder i gränskontrollen. Under 2019 togs totalt cirka 260 salmonellaprover vid foderkontroller i Sverige. Ett annat exempel på prover som kan tas i foderkontroller är prover för aflatoxiner och andra mykotoxiner. Aflatoxiner och andra mykotoxiner är giftiga ämnen som bildas av olika mögelsvampar. Sammanlagt genomfördes cirka 20 sådana prover på råvaror och foderblandningar vid foderkontroller under 2019.

Vilka brister hittar man på foderkontroller?

Tabellen nedan visar antal genomförda foderkontroller under 2019 tillsammans med uppgift om vid hur många av dessa kontroller som kontrollmyndigheterna hittade brister. Tabellen innehåller även uppgift om hur många brister som observerades totalt vid foderkontroller under året.

Typ av företag i foderproduktionen	Genomförda kontroller 2019	Kontroller med brister	Totalt antal observerade brister
Primärproducenter	802	120	124
Foderleverantörer	111	61	178
Transportörer	75	0	0
Butiker/lager	26	0	0
Blandartjänster	3	0	0

Det händer att kontrollmyndigheterna kan hitta fler än en brist vid en kontroll. Men de flesta bristerna kan åtgärdas förhållandevis enkelt. Hos primärproducenter har till exempel huvuddelen av bristerna att göra med felaktig registrering och dokumentation.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister i foderproduktionen?

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid foderkontroller är att foderföretagaren själv åtar sig att åtgärda bristerna. Det är sällan som kontrollmyndigheterna behöver gå vidare med ytterligare åtgärder, se beskrivning i inledningen av rapporten. Under 2019 behövde kontrollmyndigheterna endast använda totalt två förelägganden till foderföretagare för att åtgärda brister. Inget av dessa förelägganden var förenat med vite. Under 2019 gjordes inga åtalsanmälningar på foderområdet.

Under 2019 behövde kontrollmyndigheterna endast använda totalt två förelägganden till foderföretagare för att åtgärda brister. Inget av dessa förelägganden var förenat med vite. Under 2019 gjordes inga åtalsanmälningar på foderområdet.

Kontroll av SEMIN-, EMBRYO, OCH AVELSVERKSAMHETER

Ett kontrollområde handlar om seminering och avelsarbete med livsmedelsproducerande djur i Sverige. Syftet med dessa kontroller är att säkerställa gott smittskydd och bra djurvälstånd för djuren som används i verksamheterna, samt att säkerställa att seminering och avelsarbete sker på ett säkert sätt.

För lantbrukare som har besättningar med livsmedelsproducerande djur är det viktigt att få ett bra avelsarbete med djuren. Kontrollerna av semin- och embryoverksamheter samt verksamheter som bedriver avelsarbete med livsmedelsproducerande djur i landet bidrar till en säker livsmedelsproduktion genom att förhindra att oönskade sjukdomar sprids i semineringen och avelsarbetet med djuren. Kontrollerna bidrar även till ett bra djurskydd för djuren som är inblandade i verksamheterna.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av semin-, embryo- och avelsverksamheter som genomförs för att säkerställa att vi har en effektiv och säker seminering och avel av livsmedelsproducerande djur. Kontrollerna bidrar därmed till friska djur vilket i sin tur bidrar till att vi får en bra produktion av säkra livsmedel från livsmedelsproducerande djur i landet.

Vilka verksamheter kontrolleras på området?

Det finns flera olika typer av verksamheter som kontrolleras på detta område. Verksamheterna brukar kallas för semin-, embryo- respektive avelsverksamheter. I dessa verksamheter finns verksamhetsutövare som säljer sperma och embryon för livsmedelsproducerande djur, samt som arbetar med seminering och avel av livsmedelsproducerande djur. Kontrollobjekten kan både vara företag som är specialiserade på dessa typer av verksamheter, exempelvis vissa djurkliniker, men det kan också vara djurhållare som själva seminerar sina djur. Det finns även föreningar som fungerar som samlingsorganisationer för många företag/djurhållare och som erbjuder semin-, embryo-, och avelsservice till sina medlemmar. Sådana föreningar kontrolleras också. Ett exempel på en sådan förening är husdjursföreningen Växa Sverige.

De djurslag som de kontrolleras på området är nötkreatur, grisar, hästar, samt får och getter.

Vilka är det som utför kontrollerna?

Hos semin-, embryo- och avelsverksamheter är det länsstyrelsen som utför de flesta kontrollerna. Varje länsstyrelse ansvarar för kontroller av verksamheter som finns registrerade i deras län.

Verksamheter som är godkända av EU för handel med sperma och embryon med andra länder kontrolleras av Jordbruksverkets djurkontrollenhet.

Vad är det som kontrolleras hos semin-, embryo- och avelsverksamheter?

Bland de punkter som kontrolleras ingår bland annat att kontrollera att verksamheten har bra hygien och rätt rutiner för att hålla bra hygien i semineringen eller embryoverksamheten. De som är verkamma i dessa områden ska ha tillstånd för verksamheten och det ska även finnas journalföring och rapportering hos verksamheten som kontinuerligt ska uppdateras. Båda dessa aspekter kontrolleras

88
kontroller
utfördes
under 2019

Fotograf: Shutterstock

13
brister
hittades
under 2019

DEN VANLIGASTE BRISTEN som observerades under 2019 var:

- Kontrollerade verksamheter saknar tillstånd för sin seminverksamhet
- Hästar som ska semineras inte har provtagits i tillräcklig utsträckning
- Brister i journalföring och i rapporteringen till Jordbruksverket
- Det saknas ansvarig veterinär för seminverksamheten eller att den ansvariga veterinären inte har skickat in årsrapport till länsstyrelsen

också. Inom seminering och embryoverksamhet ska varje verksamhet ha en ansvarig veterinär som ansvarar för att verksamheten sköts smittskyddsmässigt korrekt. Det kontrolleras därför även att det finns en ansvarig veterinär kopplad till verksamheten, samt att den ansvariga veterinären återrappporterar till Jordbruksverket enligt de krav som finns om återrappportering.

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Under 2019 genomförde länsstyrelserna sammanlagt 88 kontroller av olika verksamheter inom semin och avel vilka fördelades på olika typer av verksamheter enligt följande:

Typ av verksamhet på kontrollområdet	Antal genomförda kontroller 2019	
	Dokumentkontroller	Kontrollbesök
Seminverksamhet, nötkreatur	63	3
Seminverksamhet, gris	7	0
Seminverksamhet, får/get	2	0
Seminverksamhet, häst	0	9
Avelsverksamhet, häst	1	3

Som framgår av tabellen gjordes flest kontroller på djurslagen nötkreatur och häst. De flesta av kontrollerna av nötkreatur var dokumentkontroller. Dokumentkontroller på det här området handlar vanligen om att länsstyrelsen kontrollerar en rapport från den ansvariga veterinären när denne har varit på besök hos djurhållaren. Flest kontroller genom kontrollbesök gjordes under året hos seminverksamheter för häst. Utöver dessa besök gjordes ett mindre antal kontrollbesök hos seminverksamheter för nötkreatur samt hos avelsverksamheter för häst.

Vilka brister hittar man på kontroller av semin-, embryo- och avelsverksamheter?

Totalt hittades 13 brister vid kontroller på området under 2019. 11 brister hittades hos seminverksamheter för nötkreatur (6 brister) respektive häst (5 brister). Övriga 2 brister hittades hos avelsverksamheter för häst.

De flesta av de observerade bristerna kan förhållandevis enkelt åtgärdas av verksamhetsutövaren. De vanligaste bristerna på området är att kontrollerade verksamheter saknar tillstånd för sin seminverksamhet, att hästar som ska semineras inte har provtagits i tillräcklig utsträckning, brister i journalföring och i rapporteringen till Jordbruksverket, att det saknas ansvarig veterinär för seminverksamheten eller att den ansvariga veterinären inte har skickat in årsrapport till länsstyrelsen.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister på området?

På semin-, embryo-, och avelsområdet åtgärdas brister nästan uteslutande genom att kontrollmyndigheten påpekar bristerna för verksamhetsutövaren som sedan själv åtar sig att åtgärda dem. Under de senaste tre åren har kontrollmyndigheterna aldrig behövt använda åtgärder som förelägganden eller åtalsanmälningar för att åtgärda brister på kontrollområdet.

Kontroll av VATTENBRUK

Vattenbruk är ett gemensamt namn för odling av fisk, musslor, ostron, kräftdjur och alger. Djur som odlas i vattenbruk används för livsmedel, men också för annan användning. En stor del av produktionen av fisk i vattenbruk sker för att odla fram yngel som sedan säljs till andra verksamheter. Det kan till exempel vara för att plantera ut fiskar och förstärka naturliga fiskbestånd, eller för att använda fisken som matfisk för andra vattenbruk.

I vattenbruksodlingar finns det risk för att smittor och sjukdomar uppstår i odlingen. Dessa kan begränsa produktionen i det aktuella vattenbruket men kan även spridas till andra vattenbruk eller till naturliga bestånd av vattenlevande djur i sjöar och hav. För att vi ska ha en effektiv och säker produktion av vattenlevande djur i landet är det därför viktigt att kontrollera att verksamhetsutövarna följer de regler som finns för vattenbruk.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av smittskydd hos svenska vattenbruk. Kontrollerna som genomförs av vattenbruksodlingarna sker för att följa upp att vattenbruken sköts på rätt sätt ur smittskyddshänsyn och bidrar till att säkerställa en effektiv produktion av säkra livsmedel från odlingar i landbaserade odlingar av vattenlevande djur och från odlingar i sjöar och hav. Kontrollerna bidrar även till att begränsa risken för smittspridning till vattenbruk eller till naturliga bestånd i sjöar och hav.

Vilka är det som kontrolleras på vattenbruksområdet?

Alla som driver vattenbruksodling i Sverige måste ha tillstånd för verksamheten. Tillståndet utfärdas av länsstyrelserna. Informationen om tillståndet läggs sedan in i det centrala vattenbruksregistret som finns hos Jordbruksverket. Jordbruksverket kontrollerar och övervakar hälsan i samtliga anläggningar som finns i det centrala vattenbruksregistret utifrån en årlig riskklassificering där de olika vattenbruken klassificeras baserat på vilken risk som verksamheten bedöms utgöra i kontrollområdet.

Det finns flera olika typer av vattenbruk i Sverige. Främst odlas fisk, kräftdjur samt musslor och ostron. Nedan redovisas hur många registrerade och aktiva vattenbruk det fanns vid årsskiftet 2018–2019 i olika typer av verksamheter i Sverige.

TYP AV VERKSAMHET:

Fiskodling

ANTAL REGISTRERADE VERKSAMHETER:

187

TYP AV VERKSAMHET:

Blötdjursodlingar (t.ex. musslor och ostron)

ANTAL REGISTRERADE VERKSAMHETER:

27

TYP AV VERKSAMHET:

Kräftdjursodlingar

ANTAL REGISTRERADE VERKSAMHETER:

23

Vanligast är att det odlas fisk i vattenbruk, antingen fisk för matproduktion eller fisk som ska sättas ut i naturliga bestånd eller användas i andra vattenbruk. Den näst vanligaste typen av vattenbruk är verksamheter som odlar musslor, ostron eller sättkräftor (dvs. kräftor som ska användas i andra vattenbruk). Den tredje typen av vattenbruk som huvudsakligen förekommer i Sverige är odlingar av matkräftor.

179

kontroller
utfördes
under 2019

Vilka är det som utför kontrollerna?

Kontroller och hälsoövervakning av vattenbruksodlingar utförs av så kallade fiskhälsoveterinärer. Jordbruksverkets djurkontrollenhet ansvarar för och samordnar genomförandet av kontrollerna som utförs av dessa veterinärer.

Vad är det som kontrolleras hos vattenbruk?

Det finns en checklista med punkter som ska kontrolleras på vattenbruksanläggningar.

I den offentliga kontrollen kontrolleras att verksamheten följer smittskyddslagstiftningen och en central del av kontrollen består i att kontrollera hur verksamheten arbetar för att begränsa risken för introduktion och spridning av smittsamma sjukdomar. Bland de punkter som kontrolleras ingår därför bland annat att kontrollera att Jordbruksverket har rätt uppgifter om anläggningen i det centrala vattenbruksregistret samt att kontrollera att verksamheten har rätt rutiner för att hålla bra hygien genom att det finns en hygienplan på verksamheten. Det kontrolleras också att det finns rätt journalföring och dokumentation på anläggningen. Under kontrollen kan det även förekomma provtagning för olika typer av smittsamma sjukdomar hos djuren och på hela anläggningen.

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Under 2019 genomfördes det sammanlagt 179 kontroller av olika vattenbruksverksamheter i Sverige.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister på området?

På vattenbruksområdet åtgärdas brister vanligen genom att kontrollmyndigheten visar brister för företagaren som sedan själv åtar sig att åtgärda bristerna. Under 2019 behövde kontrollmyndigheten inte använda några åtgärder som förelägganden eller åtalsanmälningar för att brister skulle åtgärdas på området.

Under 2019 behövde kontrollmyndigheten inte använda några åtgärder som förelägganden eller åtalsanmälningar för att brister skulle åtgärdas på området.

Fotograf uppfån och ner: Shutterstock, Agneta Tilmert (Scandinavian bildbyrå)

Kontroll av **VÄXTSKADEGÖRARE**

En stor del av livsmedlen som vi konsumerar i Sverige är kommer från växter. Förutom livsmedel är växter också viktiga handelsprodukter och växtmiljöer är viktiga för rekreation. Många växter importeras, men det odlas också mycket råvaror i landet. En viktig del i att säkerställa att vi har friska växter ibland annat livsmedelsproduktionen och i olika växtmiljöer är att minska risken för att växtsjukdomar och skadedjur ska introduceras till och spridas i landet och förstöra växter. Om sjukdomar och skadedjur sprids kan det innebära stora problem för växtodlingar i Sverige, och det skulle bland annat kunna minska vår produktion av livsmedel. Därför fyller växtskyddskontrollen flera viktiga syften.

Sjukdomar och skadedjur på växter brukar samlat kallas för växtskadegörare. Arbetet med att förhindra spridningen av växtskadegörare görs på många olika sätt i samhället, både av företag och av myndigheter. En del i att motverka spridningen av växtskadegörare är att genomföra kontroller av produkter som det handlas med inom landet eller med andra länder.

I detta sammanhang omfattar produkterna både hela levande växter, och levande delar av växter som exempelvis färska frukter och grönsaker, snittblommor etc. samt växtprodukter såsom virke och träemballage. Vi letar inte efter alla typer av växtskadegörare på alla typer av växter, utan bara efter sådana växtskadegörare som inte redan finns här och för vilka det finns regler för var de får finnas.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av växter och växtprodukter som genomförs för att bidra till att vi har säkra växter och säkra växtbaserade livsmedel i Sverige och bidrar därmed till:

- ✓ Friska växter som följd av minskad risk för spridning av växtskadegörare
- ✓ Bra förutsättningar för produktion av råvaror till växtbaserade livsmedel samt odling av växter och träd i olika miljöer i Sverige

Vilka är det som kontrolleras på området?

Företag som handlar internationellt med växter och växtbaserade produkter får sina sändningar kontrollerade vid import respektive export. Även företag som producerar växter och växtprodukter i landet kontrolleras, som exempelvis plantskolor, handelsträdgårdar och virkesföretag. Privatpersoner som tar in reglerade växter och växtprodukter från länder utanför EU omfattas också av reglerna.

En del i att motverka spridningen av växtskadegörare är att genomföra kontroller av produkter som det handlas med inom landet eller med andra länder.

Cirka
20 000
kontroller
utfördes
under 2019

Fotograf: Johan Ascard

Vilka är det som utför kontrollerna av växtskadegörare?

I kontrollen av växtskadegörare är det Jordbruksverkets växtkontrollenhet som genomför kontrollerna i hela landet. Från och med år 2020 har Jordbruksverkets import- och exportkontrollenhet ansvar för kontrollen av växtskadegörare vid import och export av växter.

Vad är det som kontrolleras vid kontrollerna?

En stor del av kontrollverksamheten på området handlar om att kontrollera och utfärda så kallade sundhetscertifikat på internationella sändningar med växter där det finns krav på certifikat, både vid import och vid export.

Växtskadegörare som det kontrolleras för kan vara insekter, bakterier, svampar, virus etc. Ibland är det växtskadegörare som syns, men det tas också prover på växterna för att kontrollera för andra typer av växtskadegörare. Vid de fysiska kontrollerna kontrolleras även att det inte importeras några växter som är förbjudna att ta in i landet.

Hos trädgårdsföretag och virkesföretag som producerar växter och växtprodukter som det finns regler för kontrollerar vi att det inte finns några växtskadegörare, att deras produkter är korrekt märkta, att det inte finns brister i deras dokumentation för produkterna, och att det inte finns otillåtna brister i utrustning som används i hanteringen av produkterna. Vi kontrollerar också så kallade växtpass vilket är dokumentation som behövs för att få flytta vissa växter inom Sverige eller inom EU. Företag som utfärdar sådana växtpass kontrolleras för att säkerställa att inga växtskadegörare som det finns regler för följer med deras produkter. Ett motsvarande system finns för att kontrollera att inga växtskadegörare följer med virke som lämnar Sverige.

Hur många kontroller av växtskadegörare genomförs under ett år?

I tabellen nedan finns uppgifter om hur många kontroller som har genomförts av växtskadegörare vid import och export under åren 2017–2019.

Import	Antal 2019	Antal 2018	Antal 2017
Antal dokumentkontroller	5 208	4 423	4 800
Antal fysiska kontroller	2 937	2 766	2 695
Export	Antal 2019	Antal 2018	Antal 2017
Exportkontroll, utfärdade certifikat	12 838	11 378	13 293
Antal fysiska kontroller	252	229	55

I tabellerna nedan finns uppgift om hur många trädgårdsföretag respektive virkesföretag som var registrerade i landet under åren 2017–2019, tillsammans med uppgifter om hur många kontroller som har genomförts under åren. Som framgår av tabellerna genomförs det årligen flera kontroller per företag i vissa av typerna av företag.

<i>Trädgårdsföretag</i>	<i>2019</i>		<i>2018</i>		<i>2017</i>	
Typ av verksamhet	Antal företag	Antal kontroller	Antal företag	Antal kontroller	Antal företag	Antal kontroller
Utfärdar växtpass	97	109	100	99	102	121
Säljer växter (detaljhandel)	471	100	513	100	521	100

<i>Virkesföretag</i>	<i>2019</i>		<i>2018</i>		<i>2017</i>	
Typ av verksamhet	Antal företag	Antal kontroller	Antal företag	Antal kontroller	Antal företag	Antal kontroller
Värmebehandlar trä	170	170	175	175	188	178
Träemballage	533	533	571	761	582	543

Vilka brister hittar man vid kontroller av växtskadegörare?

Totalt hittade kontrollmyndigheten 154 brister vid kontroller av växtskadegörare under 2019. Tabellen nedan visar hur många brister som observerades i olika områden inom kontrollen av växtskadegörare under året.

Kontrollområde	Antal brister
Virkesföretag	95
Importkontroll	38
Träemballage från andra länder	18
Trädgårdsföretag	3

Den vanligaste observerade bristen hos virkesföretag var felaktigheter i dokumentationen (52 brister) där det vanligen handlar om att företagen inte har dokumenterat de egenkontroller som företagen ska göra fortlöpande i sin verksamhet. Den näst vanligaste bristen hos virkesföretag var felaktig märkning av produkterna (15 brister).

34 av de 38 observerade bristerna i importkontrollen under 2019 handlade om skadegörare i importerade sändningar. Skadegörare hittas med jämna mellanrum i importerade sändningar, framförallt i sändningar av frukt och grönsaker. I importkontrollen hittades även två brister med importförbjudna varor vara respektive två brister i dokumentationen för importerade växter.

Samtliga tre brister hos trädgårdsföretag handlade om att det hittades växtskadegörare hos företagen.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister kring växtskadegörare?

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid kontroller av växtskadegörare är att företagaren själv åtar sig att åtgärda brister. Men under 2019 gjorde kontrollmyndigheten även totalt 48 förelägganden till företagare för att åtgärda brister gällande växtskadegörare. Under 2019 gjordes också en åtalsanmälan mot ett företag på kontrollområdet. I relation till det totala antalet kontroller (cirka 20 000 kontroller) är det därmed sällan som kontrollmyndigheten behöver använda åtgärder som förelägganden och åtalsanmälningar.

154

**brister
hittades
under 2019**

DEN VANLIGASTE BRISTEN

som observerades under 2019 var felaktigheter i dokumentationen

DEN NÄST VANLIGASTE BRISTEN

var felaktig märkning av produkterna

34 av de 38

**observerade bristerna
i importkontrollen under
2019 handlade om skade-
görare i importerade
sändningar**

Kontroll av DJURSKYDD

Djurskydds- och djurvälfrädsfrågor är viktiga frågor i Sverige som engagerar. Vi har ett regelverk i landet som ska säkerställa att våra djur hålls och sköts på ett sätt så att de mår bra. För att säkerställa att regelverket ger önskad effekt genomförs kontroller av att djurhållare lever upp till djurskyddsreglerna. En stor del av djurskyddskontrollerna i landet omfattar våra livsmedelsproducerande djur som exempelvis nötkreatur, grisar, får och getter etc.

Att säkerställa ett gott djurskydd i livsmedelsproduktionen är viktigt för att ge våra djur den djurvälstånd som den svenska djurskyddslagen kräver. Det grundläggande syftet med djurskyddslagstiftningen är att förebygga och förhindra lidanden och sjukdom hos djur. Djurskyddslagstiftningen är också till för att främja deras välfärd, dvs. att de mår fysiskt och psykiskt bra och får bete sig naturligt. Lagstiftningen syftar även till att öka medvetenheten om att djur är levande och kännande varelser med behov som måste visas hänsyn.

Att säkerställa ett gott djurskydd i livsmedelsproduktionen är även viktigt för att vi i slutändan ska få säkra livsmedel. Det är generellt mindre risk för smittspridning och skadade djur om djuren hålls på rätt sätt ur ett djurskyddsperspektiv. Näringsinnehållet i animaliska livsmedel kan också påverkas av hur djuren hålls. Exempelvis finns det forskning som visar att innehållet av nyttiga fetter är högre i köttprodukter om nötkreaturen äter mycket gräs som foder, vilket de gör om de går på naturbete. Om djur är undernärda eller hålls i förhållanden som gör djuren mycket stressade kan det också leda till att livsmedelsproduktionen från djuren försämras. Förhållandena i hållningen av våra livsmedelsproducerande djur är också en fråga som engagerar många mer principiellt. Många konsumenter tycker att det är viktigt att det har varit bra förhållanden för djuren som producerar livsmedel som konsumenterna köper.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för djurskyddskontrollen i Sverige. Kontrollerna bidrar till att säkerställa att vi har ett bra djurskydd för våra livsmedelsproducerande djur vilket därmed bidrar till att vi får säkra livsmedel och bra förutsättningar för livsmedelsproduktion i landet.

Vilka är det som kontrolleras på området?

Enligt beskrivning ovan är det många olika typer av djur som kontrolleras på området: lantbruksdjur, sällskapsdjur, försöksdjur, djurparksdjur etc. En stor del av kontrollerna avser livsmedelsproducerande djur där alla djurhållare som håller djurbesättningar för livsmedelsproduktion är kontrollobjekt. Djurhållare av sällskapsdjur, främst hundar och katter, kontrolleras huvudsakligen om länsstyrelser får anmälningar om att sällskapsdjur behandlas illa.

Det är därmed ett mycket stort antal djurhållare i landet, sammanlagt sannolikt omkring en miljon, som kan ses som kontrollobjekt i djurskyddskontrollen. Antalet djurhållare som har livsmedelsproducerande djur är dock betydligt färre (totalt cirka 80 000 djurhållare).

Vilka är det som utför djurskyddskontrollerna?

Djurskyddskontroller utförs av länsstyrelserna och Livsmedelsverket. Den stora huvuddelen av djurskyddskontrollerna utförs av länsstyrelserna och det är de som är ute och besöker djurhållare i sina respektive län. Livsmedelsverket och länsstyrelserna har ansvar för olika delar av djurskyddskontrollen på slakterier.

Fotograf uppfån och ner: Patrik Svedberg, Ingela Toth, Per G Norm

Vad är det som kontrolleras på djurskyddskontrollerna?

Vid en djurskyddskontroll kontrolleras att djurhållaren håller och sköter djuren i enlighet med de djurskyddsregler som finns. Detta kan exempelvis omfatta att kontrollera att djuren är tillfredsställande rena och att de är i gott skick, samt att djuren får den vård de behöver. Det kontrolleras även att liggplatser och andra miljöer där djuren vistas är tillfredsställande rena samt att strö som används för liggytor med mera är av bra kvalitet. Byggnader och lokaler kontrolleras också för att säkerställa att de inte utgör skaderisker för djuren eller på andra sätt är av dålig kvalitet ur ett djurskyddsperspektiv. Det kontrolleras även till exempel att det är bra kvalitet på luften i lokalerna där djuren vistas samt att djuren har tillräcklig tillgång till vatten. En annan aspekt som också kontrolleras är att det finns tillräckligt med personal för att hålla djuren på ett bra sätt samt att personalen har lämplig kompetens för att hålla djuren.

Djurskydd kontrolleras även på slakterier. Det finns regler för hur djuren ska hållas inför slakten och Livsmedelsverket genomför kontroller för att säkerställa att dessa regler följs. Vid kontrollerna på slakterierna kontrolleras även om det finns tecken på att djuren har hållits på ett dåligt sätt innan de kommer till slakterierna. Det genomförs kontroller både före och efter slakt för att kontrollera att djuren inte har hållits felaktigt hos djurhållaren. Exempelvis kan man genom kontroll av slaktkropparna se tecken på att djuren har fått för dålig vård eller på annat sätt missköts hos djurhållaren. Varje enskilt djur i slakten kontrolleras.

Hur många djurskyddskontroller genomförs under ett år?

I tabellen nedan finns uppgifter om hur många djurskyddskontroller som har genomförts under åren 2017–2019. Utöver det totala antalet kontroller genomförda av länsstyrelserna är dessa kontroller även uppdelade på normalkontroller (dvs. planerade, riskbaserade kontroller), kontroller efter anmälan, samt uppföljande kontroller som har gjorts för att följa upp tidigare observerade brister. Dessutom finns det även uppgifter i tabellen över Livsmedelsverkets kontroller på slakterier.² Det bör dock poängteras att länsstyrelsernas djurskyddskontroller omfattar fler djur än enbart livsmedelsproducerande djur. I siffrorna i tabellen finns alltså även kontroller av exempelvis sällskapsdjur. Under 2019 genomförde Livsmedelsverket flest kontroller på storskaliga slakterier (784 kontroller) följt av fjäderfäslakterier (550 kontroller), småskaliga slakterier (307 kontroller) och renslakterier (27 kontroller). Det finns cirka en miljon djurhållare med sällskapsdjur i Sverige och cirka 80 000 djurhållare med livsmedelsproducerande djur.

	2019	2018	2017
Djurskyddskontroller hos djurhållare, varav	12 068	12 190	12 591
– normalkontroller	4 241	3 993	4 528
– kontroller efter anmälan	3 951	4 408	4 181
– uppföljande kontroller	3 876	3 789	3 881
Antal djurhållare, sällskapsdjur	Cirka en miljon djurhållare		
Antal djurhållare, livsmedelsproducerande djur	78 167	77 477	75 862
Djurskyddskontroller på slakteri	1 669	1 491	1 582

² Utöver dessa kontroller gör länsstyrelserna även administrativa djurskyddskontroller som inte redovisas i den här tabellen. Under 2019 gjorde länsstyrelserna totalt cirka 10 000 sådana administrativa kontroller

Fotograf: Urban Wigert

Vilka brister hittar man på djurskyddskontroller?

Under 2019 genomförde länsstyrelserna cirka 5 600 kontroller där inga brister observerades. I övriga kontroller framkom någon form av brist (totalt sett i cirka 6 400 kontroller motsvarande cirka 58 procent av kontrollerna). Av Livsmedelsverkets var cirka 1 300 kontroller utan brister medan det framkom någon form av brist vid cirka 350 kontroller (dvs. cirka 20 procent av kontrollerna). Totalt var det därmed cirka 6 750 djurskyddskontroller med brister under 2019. Den siffran inkluderar dock även kontroller av sällskapsdjur. Länsstyrelsernas kontroller av sällskapsdjur sker vanligen som följd av anmälningar om att djur behandlas illa vilket gör att det är vanligt att länsstyrelserna hittar brister i dessa kontroller. Vid kontrollerna av livsmedelsproducerande djur är det inte lika vanligt med brister som vid kontrollerna av sällskapsdjur. De flesta bristerna som observeras vid kontrollerna av livsmedelsproducerande djur är även förhållandevis enkla brister som djurhållaren själv åtgärdar.

Andelen kontroller med brister bör läsas med förståelsen om att djurskyddskontrollen är riskbaserad och att kontrollmyndigheterna åker till kontrollobjekt där kontrollen förväntas ge bäst effekt. Som beskrivs ovan finns det ett mycket stort antal kontrollobjekt i djurskyddskontrollen. Alla dessa kan inte kontrolleras på ett år utan kontrollmyndigheterna måste rikta sina kontroller till de kontrollobjekt som bedöms utgöra störst risk. De flesta djurhållare i landet behandlar sina djur väl och det finns därmed inte anledning att ofta göra kontroller hos alla. Kontrollen ska riktas mot verksamheter där det är störst risk att hitta brister som kan få allvarliga konsekvenser. Att kontrollmyndigheterna hittar brister i viss andel av kontrollerna visar att den offentliga kontrollen är effektiv och att den bidrar till att brister åtgärdas.

Det hittades
brister vid

6 750

kontroller
under 2019

” Vid kontroller av livsmedelsproducerande djur är det inte lika vanligt med brister som vid kontroller av sällskapsdjur. De flesta bristerna som observeras vid kontrollerna av livsmedelsproducerande djur är även förhållandevis enkla brister som djurhållaren själv åtgärdar.

” De flesta djurhållare i landet behandlar sina djur väl och det finns därmed inte anledning att ofta göra kontroller hos alla. Kontrollen ska riktas mot verksamheter där det är störst risk att hitta brister som kan få allvarliga konsekvenser.

Fotograf: Johnér

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister i djurskydd?

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid djurskyddskontroller är att företagaren själv åtar sig att åtgärda brister. Men det finns även flera andra åtgärder som kontrollmyndigheterna kan använda för att åtgärda brister i djurskyddskontroller. Under 2019 användes totalt cirka 1 150 förelägganden till djurhållare för att åtgärda brister vad gäller djurskyddet. Länsstyrelserna fattade totalt cirka 200 beslut om djurförbud och gjorde även cirka 300 anmälningar till polis eller åklagare. Livsmedelsverket gjorde totalt 34 anmälningar till polis eller åklagare under året som följd av brister i kontrollerna vid slakterier. Sett i relation till det totala antalet djur som kontrolleras vid slaktkontrollerna är det därmed mycket sällan som det görs anmälningar till polis eller åklagare vid kontrollerna på slakteri. Länsstyrelser gjorde även drygt 1 000 omhändertaganden av djur som följd av brister i djurskyddskontrollerna, men det vara bara cirka tio procent (90 av 1 042) av dessa omhändertaganden som gällde djur i livsmedelsproduktionen. Den stora majoriteten av omhändertagandena rörde hundar och katter. Livsmedelsverket kan fatta beslut om omedelbar avlivning eller andra omedelbara åtgärder som krävs från djurskyddssynpunkt vid sina kontroller på slakterier. Under 2019 fattade Livsmedelsverket 5 sådana beslut.

Kontroll av HÄSTPASS

I EU finns krav om att alla hästar ska ha ett så kallat hästpass. Den grundläggande funktionen med ett hästpass är liknande en id-handling för oss människor: att säkerställa hästens identitet. Hästpasset har dock flera andra syften utöver detta. Det används i handel och avelsarbete med hästar i hästnäringen och har en viktig funktion i bekämpningen av smittsamma djursjukdomar. Hästpasskontrollerna har även en viktig funktion i att bidra till en säker livsmedelsproduktion i landet.

Hästpasset har en viktig funktion som identitetshandling i handel med hästar. Det är hästpasset som kopplar en häst till databaser som innehåller information om hästen, till exempel resultat från tävlingar. En säker identifiering av hästar är också en förutsättning för att det ska finnas ett fungerande avelsarbete med hästar vilket är en viktig del i hästnäringen.

Hästpasset har också en viktig funktion i att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar. Möjligheten att fastställa en hästs identitet och bakgrund är en grundläggande förutsättning för att spåra smittkällor i samband med utbrott av djursjukdomar och i vissa fall finns också möjlighet att i hästpasset ange att hästen inte får flyttas.

I EU anses hästar vara livsmedelsproducerande djur om det inte har angetts i hästpasset att de inte får användas för slakt som livsmedel. Men i och med att hästar kan bli livsmedel finns det läkemedel som inte får användas på hästarna, eller läkemedel som bara får användas om hästen inte slaktas inom karenstiden för läkemedlen. När hästen inte kan slaktas för användning som livsmedel finns inte längre de begränsningar avseende läkemedelsbehandlingar som finns för de djur som får användas för livsmedel, vilket gör att fler läkemedelspreparat kan användas vid behandling av hästar där det har angetts i hästpasset att de inte ska användas för livsmedel. Syftet med dessa regler är att begränsa risken för att det ska hamna rester från läkemedel som inte är bra för människor i livsmedel.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av hästpäss i Sverige. Kontrollerna är viktiga då en god efterlevnad av hästpässreglerna underlättar arbetet med att bekämpa smittspridning bland hästar samt bidrar till att olämpliga rests substanser från läkemedel inte hamnar i svenska livsmedel. Kontrollerna av hästpäss bidrar även till bra förutsättningar för handel med svenska hästar.

Kontrollerna är viktiga då en god efterlevnad av hästpässreglerna underlättar arbetet med att bekämpa smittspridning bland hästar samt bidrar till att olämpliga rests substanser från läkemedel inte hamnar i svenska livsmedel.

Fotograf uppfån och ner: Ulla Andersson-Jarl, Shutterstock, Urban Wiger

Vilka är det som kontrolleras i kontrollerna av hästpass?

Alla hästar i Sverige ska ha ett hästpass och samtliga hästar i landet samt deras hästhållare ingår därmed i kontrollen av hästpass. En hästhållare ska alltid ha hästpasset till hands för att utan dröjsmål kunna visa upp det på fråga från kontrollmyndigheterna. Enligt senaste tillgängliga statistik hos Jordbruksverket finns det drygt 350 000 hästar i Sverige. Hästhållare innefattar även verksamheter som transportörer, slakterier, hästhandlare och ridskolor. Hästpassen utfärdas av avelsorganisationer och registerförande föreningar som också är kontrollobjekt i hästpasskontrollen.

Vilka är det som utför kontrollerna?

I kontrollen av hästpass är det länsstyrelserna som ansvarar för att utföra kontrollerna. Kontrollerna görs ofta i samband med andra typer av kontroller hos djurhållarna. Hästpasskontrollerna sker alltid vid kontrollbesök hos djurhållarna, i samband med transporter av hästar, vid olika evenemang såsom exempelvis tävlingar, eller hos de organisationer som utfärdar hästpass.

1 911
kontroller
utfördes
under 2019

Fotograf: Anders Åberg (Scandinav bildbyrå)

Vad är det som kontrolleras i kontrollerna av hästpass?

Det finns checklistor för kontroll av hästpass men det kan variera lite hur omfattande kontrollerna är. Vid många av kontrollerna hos djurhållare kontrolleras enbart att det den aktuella hästen/de aktuella hästarna har giltigt pass och att det finns korrekta uppgifter i passet. Denna typ av kontroller kan göras i samband med andra typer av kontroller där kontrollmyndigheterna är ute och besöker anläggningar, främst vid djurskydds-kontroller. Denna typ av hästpasskontroller kan även genomföras på större evenemang, exempelvis tävlingar, där många hästars pass kan kontrolleras vid samma tillfälle.

Kontrollerna hos avelsorganisationer och föreningar som utfärdar hästpass är lite annorlunda. I dessa kontroller följer kontrollmyndigheterna en längre checklista och kontrollerar punkter som exempelvis om passutfärdandet sker effektivt och hur lång tid det tar att utfärda pass, om det sker någon form av diskriminering när det gäller kostnader eller andra aspekter av passutfärdandet, om hästar och hästpass avregistreras korrekt när det informeras att hästar har dött etc.

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Länsstyrelserna har rapporterat till oss att det totalt kontrollerades 1 911 hästpass under 2019.

Vilka brister hittar man på kontroller av hästpass?

Enligt länsstyrelsernas rapportering noterades brister vid totalt 293 kontrollerade hästpass under 2019. De vanligast förekommande avvikelserna på området är att kontrollerade hästar saknar hästpass eller att passet inte finns där hästen finns. En annan vanlig brist under 2019 var att hästar från utlandet inte var registrerade i Sverige. Under 2019 förekom även brister i form av att hästar som hade tagits ut ur livsmedelsproduktionen inte hade fått detta registrerat i sitt pass.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister på området?

I hästpasskontrollerna åtgärdas brister oftast genom att kontrollmyndigheterna påpekar bristerna för företagaren som sedan själv åtar sig att åtgärda bristerna. Kontrollmyndigheterna följer sedan upp att bristerna har åtgärdats. Ibland behöver kontrollmyndigheterna även använda förelägganden för brister som har observerats i kontrollerna ska åtgärdas. Under 2019 skickades totalt sex förelägganden och ett föreläggande med vite för att brister skulle åtgärdas på kontrollområdet. Det gjordes även en åtalsanmälan avseende brister vid en hästpasskontroll.

293

**brister
hittades
under 2019**

DEN VANLIGASTE BRISTEN

som observerades under 2019 är att kontrollerade hästar saknar hästpass eller att passet inte finns där hästen finns

DEN NÄST VANLIGASTE BRISTEN

var att hästar från utlandet inte var registrerade i Sverige

FÖLJT AV brister i form av att hästar som hade tagits ut ur livsmedelsproduktionen inte hade fått detta registrerat i sitt pass

Under 2018 skickades totalt sex förelägganden och tolv förelägganden med vite för att brister skulle åtgärdas på kontrollområdet

Kontroll av LÄKEMEDELS- ANVÄNDNING PÅ LIVSMEDELS- PRODUCERANDE DJUR

Läkemedel är en viktig del i att vi ska ha friska djur och används för att behandla sjuka djur i djurbesättningar i landet. Läkemedel måste användas på rätt sätt. Felaktig läkemedelsanvändning kan få negativa effekter för hela samhället. En fråga som har fått mycket uppmärksamhet under senare år är att felaktig och onödig användning av antibiotika kan ge resistenta bakterier som kan göra att flera av våra läkemedel blir verkningslösa. En stor del av läkemedelsanvändningen sker i djurhållningar.

För att säkerställa en bra läkemedelsanvändning i landet är det därför viktigt att följa upp att läkemedel till djur används på rätt sätt.

I ett internationellt perspektiv använder vi förhållandevis lite läkemedel till våra djur jämfört med många andra länder. Det finns ett regelverk för läkemedelsanvändningen på djur i Sverige. Vi har ett gott djurhälsoläge och använder bara läkemedel där det verkligen behövs för att behandla sjuka djur. Det är viktigt att kontrollera läkemedelsanvändningen för att säkerställa att reglerna följs och att läkemedel används på rätt sätt.

Bland livsmedelsproducerande djur är det viktigt att läkemedelsanvändningen kontrolleras för att minska risken för läkemedelsrester i de animaliska livsmedel som produceras.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av veterinärers och djurhållares användning av läkemedel till djur. Kontrollerna genomförs för att säkerställa att vi har en säker läkemedelsanvändning i landet vilket bidrar till:

- ✓ Att sjuka djur får de läkemedel som behövs för att de ska må bra
- ✓ En säker läkemedelsanvändning till djur i Sverige som bidrar till att minska risken för multiresistenta bakterier
- ✓ Säkra livsmedel som är fria från läkemedelsrester

Vilka är det som kontrolleras på läkemedelsområdet?

Inom läkemedelsanvändningen kontrolleras både veterinärer och enskilda djurhållare. Veterinärer kontrolleras utifrån deras läkemedelsbehandlingar av livsmedelsproducerande djur samt i deras förskrivning av läkemedel till djurhållare som vill behandla sina besättningar. Djurhållare kontrolleras utifrån deras användning av läkemedel i sina djurbesättningar.

Det finns väldigt många, flera tusen, enskilda djurhållare i landet som kan kontrolleras utifrån läkemedelsanvändningen på sina djur. Det är svårt att ge en siffra på hur många sådana djurhållare det finns i landet.

Veterinärer som utför läkemedelsbehandlingar och som förskriver läkemedel till djur rapporterar in sina läkemedelsbehandlingar till Jordbruksverket. I tabellen nedan finns uppgifter om hur många veterinärer som rapporterade in läkemedelsbehandlingar i Sverige åren 2018–2019 i grupperna ”veterinärer som förskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning” och ”veterinärer som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur”. Villkorad läkemedelsanvändning är när en djurhållare under vissa förutsättningar kan ha läkemedel hemma i sin verksamhet, och själv kan inleda en behandling av sina djur om de uppvisar vissa särskilda symptom.

400

kontroller
utfördes
under 2019

Utöver dessa två typer av veterinärer finns det också drygt 1 600 veterinärer som bara behandlar sällskapsdjur och inte förskriver villkorad läkemedelsanvändning eller läkemedel till livsmedelsproducerande djur.

Typ av veterinär	Antal kontrollobjekt	
	2019	2018
Veterinärer som förskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning	390	380
Veterinärer som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur	1 331	1 378

Det bör dock noteras att en veterinär kan vara registrerad i flera olika län vilket innebär att en enskild veterinär kan förekomma flera gånger i siffrorna som presenteras i tabellen. En veterinär är ett kontrollobjekt i varje län där veterinären är registrerad, och samma veterinär kan därför förekomma flera gånger i siffrorna som redovisas i tabellen. Siffrorna i tabellen ska därför inte tolkas som det faktiska antalet veterinärer som var verksamma i Sverige under de aktuella åren.

Vilka är det som utför kontrollerna?

På läkemedelsområdet är det länsstyrelserna som genomför kontrollerna. Varje länsstyrelse ansvarar alltså för kontrollerna av läkemedelsanvändningen i sitt län. Hos djurhållare kan läkemedelsanvändningen kontrolleras i samband med andra kontroller, exempelvis vid djurskyddskontroller.

Vad är det som kontrolleras på läkemedelskontrollerna?

Det finns en checklista med punkter som ska kontrolleras hos veterinärer och djurhållare. En stor del av kontrollerna på området genomförs utan besök, och sker istället genom dokumentkontroller.

Det som huvudsakligen kontrolleras vid kontrollerna av veterinärer är att de förskriver läkemedel på rätt sätt och att de ger korrekta och tydliga instruktioner till djurhållare vid så kallad villkorad läkemedelsanvändning. Det kan även kontrolleras att det inte dröjer för lång tid mellan de besök som veterinärer ska göra hos djurbesättningar där de har godkänt villkorad läkemedelsanvändning. Vid kontrollerna hos veterinärer kontrolleras också att de rapporterar in statistik över sin läkemedelsanvändning till Jordbruksverket.

Hos både veterinärer och djurhållare kontrolleras journalföring och dokumentation kring läkemedelsanvändningen. Det kontrolleras att läkemedel används på ett korrekt sätt och med rätt mängd så som de har förskrivits och att det inte används några otillåtna läkemedel på djur. Det kontrolleras även att läkemedel är korrekt märkta och att gamla läkemedel inte används till djur.

Hur många kontroller av läkemedelsanvändningen genomförs under ett år?

Under 2019 gjordes totalt drygt 400 kontroller av veterinärer i de två typer av veterinärer som redovisas i tabellen ovan.

Typ av veterinär	2019	
	Fysiska kontroller	Dokumentkontroller
Veterinärer som förskriver läkemedel för villkorad läkemedelsanvändning	29	308
Veterinärer som förskriver läkemedel till livsmedelsproducerande djur	45	30

På området läkemedelsanvändning på gård, dvs. hos djurhållare, genomfördes 227 kontroller under 2019. Som framgår av tabellen nedan kan det variera lite från år till år hur många kontroller som görs på området.

	2019	2018	2017	2016
Antal genomförda kontroller	227	217	288	349

Det varierar mellan olika djurslag hur många kontroller som görs varje år. Det är vanligast att läkemedelsanvändning på nötkreatur kontrolleras, följt av gris, häst, och får. Omkring hälften av kontrollerna varje år brukar omfatta läkemedelsanvändning på nötkreatur.

Djurslag	Antal genomförda kontroller			
	2019	2018	2017	2016
Nöt	124	121	157	151
Gris	24	44	37	101
Häst	31	20	37	37
Får	30	24	30	47
Get	2	1	4	3
Fjäderfä	7	4	5	3
Ren	0	1	1	1
Odlad fisk	9	1	9	5
Bi	0	1	8	1

Vilka brister hittar man på kontroller av läkemedelsanvändning?

Det kan variera mycket mellan olika kontroller hur många brister som kontrollmyndigheten hittar i läkemedelsanvändningen. Under 2019 hittades brister vid drygt 125 kontroller av läkemedelsanvändningen hos veterinärer.

I kontrollerna av läkemedelsanvändning på gård hittade kontrollmyndigheterna brister vid 75 av de totalt 227 genomförda kontrollerna under 2019. Cirka hälften av bristerna hittades i kontroller av läkemedelsanvändningen på nötkreatur, men som framgår av tabellen ovan genomfördes det även klart flest kontroller av läkemedelsanvändning på nötkreatur.

De brister som hittas i läkemedelsanvändningen hos både veterinärer och djurhållare handlar mestadels om brister i journalföring och dokumentation, dvs. att kontrollobjekten gör fel i sina journaler/sin dokumentation över läkemedelsanvändningen. Det är även vanligt med brister i den rapportering av läkemedelsanvändningen som veterinärer ska göra till oss på Jordbruksverket. Andra brister som observerades i kontrollerna under 2019 var att kontrollmyndigheterna hittade utgångna eller för dåligt märkta läkemedel. Kontrollmyndigheterna kan också hitta brister i att veterinärer som har förskrivit läkemedel till djurbesättningar inte besöker besättningarna så ofta som de ska göra när de har förskrivit läkemedlen. Under året påträffades inga allvarliga brister i form av felaktig läkemedelsanvändning som påverkade välfärden hos de behandlade djuren.

125

**brister hittades
hos veterinärer
under 2019**

75

**brister hittades
på gårdar
under 2019**

Fotograf: Ulla Andersson Jarl

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister i läkemedelsanvändningen?

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid kontroller av läkemedelsanvändning är att veterinären eller djurhållaren själv åtar sig att åtgärda brister. Det är sällan som kontrollmyndigheterna behöver gå vidare med ytterligare åtgärder. Under 2019 använde kontrollmyndigheterna totalt ett föreläggande till veterinärer eller djurhållare på det här kontrollområdet. Inom kontroller av läkemedelsanvändning kan kontrollmyndigheterna även göra en anmälan till Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård vid allvarigare brister eller om brister inte åtgärdas, men det är sällan som det behöver göras sådana anmälningar. Under 2019 gjordes sex anmälningar till ansvarsnämnden.

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid kontroller av läkemedelsanvändning är att veterinären eller djurhållaren själv åtar sig att åtgärda brister. Det är sällan som kontrollmyndigheterna behöver gå vidare med ytterligare åtgärder.

Kontroll av TUBERKULOS HOS HJORT I HÄGN

Tuberkulos är en allvarlig sjukdom som kan spridas mellan djur och människa, en så kallad zoonos. Tuberkulos kan åstadkomma problem genom att både människor och djurbesättningar kan smittas och bli sjuka. Om tuberkulos skulle spridas bland djur och människor kan det medföra stort lidande och även stora kostnader för berörda människor och djurhållare. Den svenska livsmedelsproduktionen skulle påverkas negativt av en sådan smittspridning.

Fotograf: Birger Lallo (Scandinav bildbyrå)

Som följd av att spridning av tuberkulos skulle få negativa effekter för samhället finns det ett bekämpningsprogram mot tuberkulos i Sverige. Sjukdomen bekämpas med stöd av den så kallade epizootilagen och den är anmälningspliktig. Det innebär att en djurhållare som misstänker tuberkulos i sin djurbesättning måste anmäla det till en veterinär.

Ett av de djurslag som kan smittas av tuberkulos och som kan vara smittbärare av sjukdomen är hjortar. Hjortar kan sprida smittan både till människor och till andra djur, exempelvis nötkreatur. För att minska risken för smittspridning av tuberkulos hos hjortar genomförs det kontroll av verksamheter som håller hjortar i så kallade hjorthägn i Sverige.

Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontrollen av tuberkulos hos hjort i hägn. Kontrollen bidrar till att minska risken för:

- ✓ Spridning av tuberkulos bland livsmedelsproducerande djur som skulle innebära stora kostnader för djurhållare och riskera att begränsa livsmedelsproduktionen i Sverige
- ✓ Spridning av tuberkulos från djur till människor

**År 2019 fanns det
435 hjorthägn i Sverige
och det fanns hjorthägn
i alla län i landet**

Fotograf: Ulf Nylén

Vilka är det som kontrolleras i kontrollerna av hägnad hjort?

Alla hjorthägn i landet är kontrollobjekt i kontrollen av hägnad hjort. År 2019 fanns det 435 hjorthägn i Sverige och det fanns hjorthägn i alla län i landet. Klart flest hjorthägn fanns i Skåne (140 hägn år 2018) följt av Västra Götaland (65 hägn) och Blekinge (35 hägn). De flesta hjorthägn finns i södra delarna av landet.

Vilka är det som utför kontrollerna?

I kontrollen av hägnad hjort är det länsstyrelserna som ansvarar för att utföra kontrollerna. Länsstyrelserna utför vissa kontroller av hjorthägn men kontrollerna i hägn utförs främst av så kallade Tb-kontrollanter som är utbildade att göra tuberkuloskontroller. Länsstyrelserna kontrollerar sedan att Tb-kontrollanterna har genomfört kontrollerna korrekt.

Vad är det som kontrolleras i hjorthägn?

Det finns en checklista med punkter som ska kontrolleras. Både länsstyrelser och Tb-kontrollanter gör kontroller genom besök i hägn. En stor del av länsstyrelsernas kontroller genomförs dock utan besök och sker istället genom dokumentkontroller.

I de så kallade Tb-kontrollanternas besök i hjorthägn kontrolleras att det inte finns misstanke om tuberkulos i hägnet. Kontrollanterna besiktigar djuren i hägnet och även djur som har slaktats. Länsstyrelserna kontrollerar dokumentation från besiktningarna i hägn. Djurhållarna som har hjorthägn måste även föra journal över sin besättning. I journalen beskriver djurhållaren besättningens utveckling och det ska exempelvis finnas information om sjukdomar i besättningen eller eventuella fynd av självdöda djur. Länsstyrelserna kontrollerar att hägnjournaler finns och förs på rätt sätt. Djurhållarna ska dessutom göra en årsrapport för sitt hägn varje år och skicka in till oss på Jordbruksverket. Länsstyrelserna kontrollerar även att djurhållarna har lämnat in årsrapporten.

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Under 2019 genomförde länsstyrelserna sammanlagt 64 kontroller av hjorthägn i Sverige. En stor andel av kontrollerna under året gjordes i Skåne och Halland.

Vilka brister hittar man på kontroller av hägnad hjort?

Bristerna på området handlar vanligen om att djurhållarens journalföring är bristfällig på så sätt att det fattas uppgifter i hägnjournalen eller att det inte finns någon hägnjournal. En vanlig brist är också att djurhållaren inte har skickat in sin årsrapport till oss på Jordbruksverket.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister på området?

Efter att kontrollmyndigheterna påpekat eventuella brister på området åtgärdar oftast hägnägaren själv bristerna. Kontrollmyndigheterna följer sedan upp att bristerna har åtgärdats i uppföljande kontroller. Under 2019 behövde kontrollmyndigheterna inte använda åtgärder som förelägganden eller åtalsanmälningar för brister som har observerats i kontrollerna.

64
kontroller
utfördes
under 2019

DEN VANLIGASTE BRISTEN

handlar vanligen om att djurhållarens journalföring är bristfällig på så sätt att det fattas uppgifter i hägnjournalen eller att det inte finns någon hägnjournal

EN VANLIG BRIST är även att djurhållaren inte har skickat in sin årsrapport till Jordbruksverket

Kontroll av **SALMONELLA BLAND FJÄDERFÄN**

Salmonella är en sjukdom som kan spridas mellan djur och människa, en så kallad zoonos. Djur kan också bli sjuka av salmonellabakterier, men det vanligaste är att de bara är smittbärare utan att själva ha några symtom. Människor kan dock bli sjuka om de infekteras av salmonellabakterier. Därför finns det en omfattande kontroll i Sverige för att minska risken för att människor ska smittas.

Salmonella är en livsmedelsburen sjukdom och kan alltså spridas genom livsmedel från djur till människa. Det är därför viktigt att kontrollera djur i livsmedelsproduktionen för att minska risken för att livsmedel ska bära smittan. Det görs salmonellakontroller i flera olika led i den svenska livsmedelsproduktionen, från foder- till slaktkontroller. Varje år rapporteras cirka 2 000–2 500 salmonella-fall i Sverige, men endast en liten del av dessa fall kan härledas till livsmedel som har producerats i Sverige. Huvuddelen av fallen beror istället på att personer har smittats utomlands eller smittats av livsmedel som importerats till Sverige. Den svenska salmonellakontrollen kan därmed anses ha god effekt i att minska risken för salmonella i svenska livsmedel.

Fjäderfän kan vara smittbärare av salmonellabakterier. Det finns därför en obligatorisk kontroll av fjäderfän i Sverige som bidrar till att minska risken för spridning av salmonella från fjäderfän till människor. Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontrollen.

Vilka är det som kontrolleras i salmonella-kontrollerna av fjäderfän?

I den obligatoriska salmonellakontrollen kontrolleras verksamheter i hela landet som håller livsmedelsproducerande fjäderfän och som har krav på provtagning. Det är flera olika typer av fjäderfäbesättningar som kontrolleras: unghöns, värphöns, slaktkycklingar, kalkon, gås, anka, avelsfjäderfä, ratiter (strutsfåglar) och vaktlar. Vanligast är verksamheter med värphöns. Det fanns drygt 270 värphönsbesättningar i landet som har krav på obligatorisk provtagning under år 2019. Näst vanligast är slaktkycklingbesättningar där det fanns nästan 100 besättningar med krav på provtagning under år 2019.

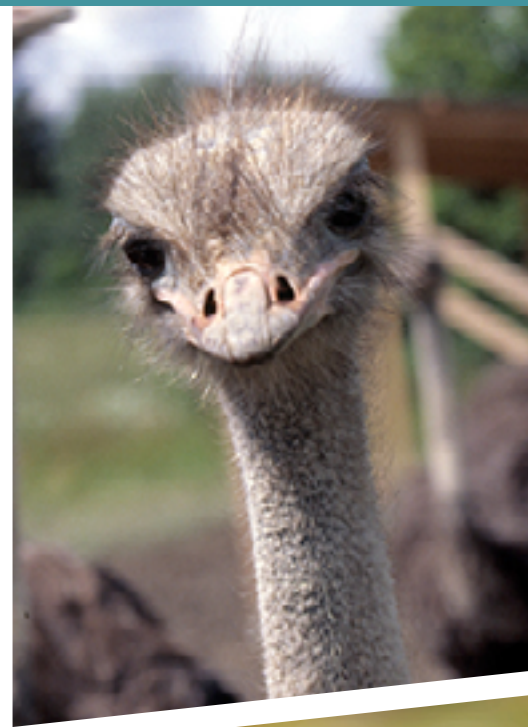
Vilka är det som utför provtagningarna och kontrollerna?

Verksamhetsutövaren själv är ansvarig för att det tas så kallade träckprover kontinuerligt under året. Träckprover är avföringsprover som tas i ströbädden som fåglarna vistas i. Ett bestämt antal gånger varje år ska det även komma en veterinär till verksamheten och ta salmonellaprover.

Länsstyrelserna är ansvariga kontrollmyndigheter för salmonellakontrollen i respektive län. Detta innebär att länsstyrelserna följer upp och kontrollerar att alla fjäderfäbesättningar har provtagits korrekt enligt regelverket varje år. Länsstyrelserna får även kvalitetsrapporter från de laboratorier som analyserar salmonellaproverna och länsstyrelserna följer därmed upp om det har hittats salmonella i några prover i länet.

Verksamhetsutövaren själv är ansvarig för att det tas träckprover kontinuerligt under året.

Fotograf: Per G Norén

Vad är det som kontrolleras i salmonellakontrollerna?

I och med att det är verksamhetsutövarna själva och veterinärer som tar salmonellaprover från fåglarnas avföring så handlar länsstyrelsens kontroll istället om att granska dokumentationen. Länsstyrelsen kontrollerar även att prover har tagits enligt regelverket och kontrollerar därefter provresultaten från laboratorierna. I vissa fall kan dock även länsstyrelserna göra inspektioner på fjäderfäanläggningar.

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Dokumentation och provsvar från samtliga besättningar som ingår i den obligatoriska salmonella-kontrollen ska kontrolleras varje i år. I tabellen till höger ges exempel på hur många besättningar med krav på kontroll som länsstyrelserna sammanlagt rapporterade till Jordbruksverket för år 2019 inom olika typer av fjäderfän.

Typ av fjäderfä	Antal besättningar
Värphönsbesättningar	272
Slaktkycklingbesättningar	94
Unghönsbesättningar	38
Avelsfjäderfäbesättningar	26
Kalkonbesättningar	11
Besättningar med ratiter (strutsfåglar) för avel	10
Besättningar med ratiter (strutsfåglar) för slakt	7
Gåsbesättningar	3
Ankbesättningar	3
Vaktelbesättningar	2

Som framgår av tabellen är det därmed ett stort antal fjäderfäbesättningar i landet som kontrolleras i salmonellakontrollen.

Fotograf: Urban Wigert

Vilka brister hittar man på obligatoriska salmonellakontroller av fjäderfä?

Länsstyrelsernas huvudsakliga kontrollåtgärd är att följa upp att provtagning har skett på rätt sätt i de verksamheter som har krav på provtagning. De vanligaste bristerna är därmed att provtagning inte har skett enligt kraven i regelverket, antingen att verksamhetsutövare själv inte har tagit prover eller att anläggningen inte har haft besök av en veterinär. Ett annat exempel på brister som förekommer i salmonellakontrollerna är brister i verksamhetsutövarnas dokumentation.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister på området?

I salmonellakontrollerna åtgärdas brister oftast genom att kontrollmyndigheterna påpekar bristerna för företagaren som sedan själv åtar sig att åtgärda bristerna och tar de prover som saknas. Kontrollmyndigheterna följer sedan upp att bristerna har åtgärdats och att provtagningen har skett enligt kraven i regelverket. Ibland behöver kontrollmyndigheterna emellertid vidta åtgärder som förelägganden och åtalsanmälningar även i salmonellakontrollen, men åtalsanmälningar är ovanliga på området. Under 2019 behövde länsstyrelserna använda två förelägganden med så kallat vite. Det gjordes inga åtalsanmälningar på området under 2019.

DEN VANLIGASTE

BRISTEN är att provtagning inte har skett enligt kraven i regelverket, antingen att verksamhetsutövare själv inte har tagit prover eller att anläggningen inte har haft besök av en veterinär

ETT ANNAT EXEMPEL

är brister i verksamhetsutövarnas dokumentation

Kontroll av **ANIMALISKA BIPRODUKTER (ABP)**

När vi människor hanterar döda djur uppstår många biprodukter från hanteringen. Dessa produkter brukar samlat benämnas animaliska biprodukter (ofta förkortat till ABP) vilket förenklat kan förklaras som allt material från djurriket som ännu inte har behandlats eller bearbetats till slutliga produkter. Men animaliska biprodukter omfattar även vissa slutprodukter som innehåller material från djurriket. Det finns risker för att smittor och sjukdomar sprids med döda djur. Det är därför viktigt att animaliska biprodukter hanteras på rätt sätt för att begränsa risken för smittspridning både till djur och till människor.

Animaliska biprodukter kan vara rester från restaurangers och livsmedelsbutikers hantering av animaliska matråvaror, eller rester från slakteriers styckning av slaktkroppar. Men animaliska biprodukter innefattar också många andra saker som exempelvis döda djur (kadaver) från djurhållningar som inte används till livsmedelsproduktion, döda djur som används av konservatorer för att göra uppstoppade djur och jakttroféer, naturgödsel som används av lantbruk eller som används för att framställa energi eller biodrivmedel. Exempel på animaliska biprodukter är köttrester, fiskrens, äggskal, hudar etc.

För att säkerställa att ABP-regelverket följs och därmed begränsa risken för smittspridning genom animaliska biprodukter genomförs det varje år många kontroller i Sverige. Jordbruksverket är central behörig myndighet för kontroller av animaliska biprodukter.

Vilka är det som kontrolleras inom animaliska biprodukter?

Det är många olika typer av företag som kontrolleras i kontrollen av animaliska biprodukter. Exempelvis kontrolleras livsmedelsbutiker och restauranger om den sammanlagda vikten av animaliska biprodukter från verksamheten överstiger ett visst tröskelvärde. Enskilda lantbrukare kan också vara kontrollobjekt om de hanterar eller förvarar animaliska biprodukter (som exempelvis gödsel). Vidare kontrolleras konservatorer, biogasanläggningar som använder gödsel eller andra animaliska biprodukter som råvaror till biogasframställning, företag som transporterar kadaver och andra animaliska djurprodukter, samt anläggningar som tar hand om kadaver och förbränner eller på annat sätt destruerar dem.

Vilka är det som utför kontrollerna?

I kontrollen av animaliska biprodukter finns det flera olika kontrollmyndigheter som kontrollerar olika delar av hanteringen av animaliska biprodukter. Både länsstyrelserna, Jordbruksverkets djurkontrollenhet, Livsmedelsverket och alla svenska kommuner är kontrollmyndigheter med olika ansvarsområden i kontrollområdet animaliska biprodukter.

Klart flest kontroller görs av kommunerna som bland annat har livsmedelsbutiker och restauranger, samt lantbrukare i primärproduktionen, som kontrollobjekt i sitt kontrollansvar.

Animaliska biprodukter kan vara rester från restaurangers och livsmedelsbutikers hantering av animaliska matråvaror, eller rester från slakteriers styckning av slaktkroppar.

Fotograf: Erland Segerstedt

Minst antal kontroller varje år gör länsstyrelserna som har ansvar för att kontrollera företag som samlar in och transporterar animaliska biprodukter. Det finns förhållandevis få sådana transportörer i landet vilket innebär att länsstyrelserna har ganska få kontrollobjekt på detta kontrollområde. Livsmedelsverket kontrollerar hanteringen av animaliska biprodukter vid livsmedelsanläggningar som exempelvis slakterier. Jordbruksverkets djurkontrollenhet kontrollerar alla andra verksamheter som hanterar animaliska biprodukter och som inte kontrolleras av myndigheterna ovan. Exempel på verksamheter som kontrolleras av djurkontrollenheten är biogasanläggningar, konservatorer och anläggningar som förbränner djurkadaver.

Vad är det som kontrolleras vid ABP-kontrollerna?

Vid kontroller av animaliska biprodukter kontrolleras flera olika saker för att säkerställa att produkterna hanteras rätt på anläggningarna. Bland annat kontrolleras verksamhetens rutiner för hanteringen av animaliska biprodukter. Dokumentation och journalföring över hanteringen av biprodukterna kontrolleras också. Därutöver kontrolleras lokaler och utrustning som används i hanteringen av biprodukterna. Verksamheter som hanterar animaliska biprodukter ska även vara registrerade eller godkända för att kunna stå under offentlig kontroll. Registreringen kontrolleras också vid kontrollerna.

Hur många ABP-kontroller genomförs under ett år?

I tabellen nedan finns uppgifter om hur många ABP-kontroller som har gjorts av olika kontrollmyndigheter under åren 2017–2019.

Kontrollmyndighet	Antal kontroller		
	2019	2018	2017
Länsstyrelsen	12	42	20
Jordbruksverket	101	117	109
Livsmedelsverket	699	601	1 162
Kommuner	3 862	3 225	4 179

Det bör noteras att alla kommuner inte har haft möjlighet att rapportera sina kontrollresultat på området under alla de aktuella åren till Jordbruksverket. Variationen i antalet kontroller hos kommunerna kan alltså förklaras av att samtliga kontroller inte har rapporterats in samtliga år.

Det varierar ganska mycket mellan kontrollmyndigheterna hur många kontroller de gör per år. Enligt beskrivning ovan förklaras denna variation av att de olika kontrollmyndigheterna har olika många kontrollobjekt i sina respektive ansvarsområden i kontrollen av animaliska biprodukter.

Vilka brister hittar man på kontroller av animaliska biprodukter?

Totalt har det rapporterats 322 kontroller med brister i kontrollmyndigheternas rapportering till Jordbruksverket för år 2019.

Det varierar lite mellan olika kontrollmyndigheter vilka brister som är vanligast förekommande på området. Men generellt var brister i dokumentation, register och handelsdokument vanligast förekommande under 2019. Det förekom även brister i märkning och spårbarhet hos animaliska biprodukter, samt brister i företagsregistrering. Vissa kontrollmyndigheter observerade även brister i företags hantering av animaliska biprodukter. Kommunerna observerade exempelvis ett antal brister i utlämnande av matavfall, i hantering av gödsel, samt i förvaring och hantering av döda djur i primärproduktionen.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister kring animaliska biprodukter?

Det vanligaste sättet att åtgärda brister vid kontroller av animaliska biprodukter är att företagaren själv åtar sig att åtgärda brister. Under 2019 använde kontrollmyndigheterna även totalt sexton förelägganden till företagare för att åtgärda brister vad gäller animaliska biprodukter. Två av dessa förelägganden var förenade med vite. Under 2019 gjordes också åtta åtalsanmälningar på kontrollområdet.

322
brister
rapporterades
under 2019

**GENERELLT VAR
BRISTER** i dokumentation, register och handelsdokument vanligast förekommande

Det förekom även brister i märkning och spårbarhet hos animaliska biprodukter

Brister i företagsregistrering

Vissa kontrollmyndigheter observerade även brister i företags hantering av animaliska biprodukter

Gränskontroller i livsmedelsproduktionen

Det görs flera olika typer av gränskontroller vid import av djur, växter och produkter i olika led i livsmedelskedjan. Jordbruksverket ansvarar tillsammans med Livsmedelsverket och Tullverket för gränskontrollerna där respektive myndighet har ansvar för kontroller i olika delar i livsmedelskedjan. Jordbruksverket ansvarar för gränskontroller av levande djur och produkter från djur som inte är livsmedel, såsom exempelvis animaliska biprodukter och avelsmaterial (sperma och embryon). Jordbruksverket ansvarar också för gränskontroller av vissa typer av foderprodukter, som exempelvis halm och hö, samt för gränskontroller av växter och växtprodukter som ännu inte är livsmedel, såsom exempelvis plantor och utsäde. Jordbruksverkets gränskontroller av växter och växtprodukter beskrivs i avsnittet om kontrollen av växtskadegörare ovan.

Jordbruksverkets gränskontroller har en viktig funktion i att säkerställa att djur, animaliska produkter och foder som importeras till Sverige är säkra ur djurhälsosynpunkt, dvs. att de inte för med sig smittor och sjukdomar eller farliga ämnen. Exempelvis tas det varje år flera salmonellaprover på sändningar med foder. Sändningar med levande djur kontrolleras även ur djurskyddssynpunkt vilket innebär att det kontrolleras att djuren är i gott skick och att de klarar av att transporteras vidare.

De gränskontroller som Jordbruksverket är ansvarig myndighet för har alltså en viktig funktion i att begränsa risken för att vi får in smittor eller farliga ämnen med djur, animaliska produkter och foder som importeras till Sverige. Kontrollerna bidrar därmed till att minska risken för spridning av smittor bland djur och människor i landet och kontrollerna bidrar även till att säkerställa att vi har ett gott djurskydd för djur som importeras till landet.

Vilka är det som kontrolleras i gränskontrollerna?

Samtliga sändningar med djur, animaliska produkter som inte är färdiga livsmedel och foder som importeras till Sverige är kontrollobjekt i Jordbruksverkets gränskontroll. Samtliga företag och privatpersoner som importerar sådana sändningar till landet står därmed under den offentliga kontrollen.

Vilka är det som utför kontrollerna?

Jordbruksverkets gränskontroller genomförs av officiella veterinärer på gränsstationer. Gränskontrollerna utförs på fem olika gränsstationer i landet (Arlanda, Landvetter och Norrköpings flygplats, samt hamnarna i Göteborg och Helsingborg). Jordbruksverkets djurkontrollenhet samordnar de officiella veterinärerna och ansvarar för kontrollerna.

Vad är det som kontrolleras i gränskontrollerna?

I gränskontrollerna inspekterar veterinären dels själva djuren eller produkterna, dels kontrolleras även medföljande dokument så att dokumentationen uppfyller kraven i lagstiftningen som gäller för sändningar som kommer från ett land utanför EU.

Det tas även stickprover på djur och produkter. Dessa stickprover tas med en viss frekvens som är bestämd för att begränsa risken för införsel av smittor eller farliga ämnen.

Vid kontroller av levande djur inspekteras att djuren är i gott skick och att de inte är illa medfarna av transporten. Syftet med dessa inspektioner är att säkerställa att djuren lever upp till svenska djurskyddsbestämmelser.

Fotograf: Marie Sjödin

Hur många kontroller genomförs under ett år?

Antalet kontroller beror naturligtvis helt på hur många sändningar som kommer till Sverige under ett år. Antalet sändningar kan variera från år till år.

Tabellen nedan visar hur många sändningar av djur respektive produkter som har kontrollerats varje år under åren 2016–2019.

Typ av kontroll/kontrollobjekt	Antal sändningar			
	2019	2018	2017	2016
Produkter	635	597	853	579
Djur	352	336	417	586
Antal provtagna sändningar, produkter	68	56	71	-
Antal provtagna sändningar, djur	0	18	27	-

Under 2019 kontrollerades totalt 635 sändningar med produkter och 352 sändningar med djur i Jordbruksverkets gränskontroller. Under åren 2017–2019 har det varit klart fler sändningar med produkter jämfört med sändningar med djur.

De kontrollerade produkterna under 2019 var huvudsakligen foderprodukter. Andra produkter som kontrollerades under året var avelsmaterial (dvs. sperma och embryon) och andra produkter för tekniskt bruk, men dessa produkter utgjorde endast en mindre andel av de kontrollerade sändningarna. Kontrollerade sändningar av levande djur utgjordes främst av hästar. Andra typer av djur i sändningarna var hundar, katter, samt andra djur.

Totalt togs det prover på 68 sändningar med produkter under 2019. Det togs inga prover på sändningar med djur under året. Antalet prover av produkter ökade jämfört med år 2018 men det är en naturlig följd av att det totala antalet sändningar ökade mellan åren. Enligt beskrivning ovan tas stickprover enligt en bestämd frekvens i sändningarna.

Vilka brister hittar man i gränskontrollen?

Vanliga brister på gränskontrollområdet är brister i dokumentationen för sändningar. Det kan exempelvis handla om felaktiga hälsointyg eller att dokumentationen innehåller felaktiga uppgifter jämfört med vad som står i produkternas eller djurens märkning. Under 2019 hittades även några brister i form av bakterier i foderprodukter.

I kontrollerna av djur framkommer ibland brister att djurens hälsa är för dålig för vidare transport och införsel till Sverige.

Vad gör myndigheterna för att åtgärda brister?

I gränskontrollen används lite andra åtgärder jämfört med andra kontrollområden när det hittas brister i kontrollerna. Om sändningarna har så pass allvarliga brister att de inte kan föras in i Sverige avvisas sändningarna. Under 2019 avvisades 8 sändningar med produkter men inga sändningar med levande djur avvisades. Vad gäller sändningar med levande djur kan det ibland bedömas vara så pass dåligt skick på ett djur att det av djurskyddsskäl inte kan åka vidare. I sådana fall kan djuret avlivas, men detta händer förhållandevis sällan. Under 2019 behövde inget djur avlivas av djurskyddsskäl i gränskontrollen.

635

**kontroller utfördes
på sändningar
med produkter
under 2019**

352

**kontroller utfördes
på sändningar
med djur
under 2019**

VANLIGA BRISTER

är brister i
dokumentationen
för sändningar

Under 2019 hittades
även några brister
i form av bakterier
i foderprodukter

I KONTROLLERNA AV

DJUR framkommer
ibland brister att
djurens hälsa är för
dålig för vidare trans-
port och införsel
till Sverige

